

Utgitt av Norsk Ergoterapeutforbund
www.ergoterapeuten.no

Jobber med pasienter med Huntingtons sykdom 6

Ergoterapeut i rehabiliteringsteam 10 En kvalitativ studie om pensjonisters opplevelse av å være frivillig 22 Frivillig arbeid – hvorfor starte og hvorfor fortsette? 38 Ny ledelse i Unio 44

ergoterapeuten

Redaktør Else Merete Thyness
Mobil 95 73 93 13
emt@ergoterapeutene.org

Fagredaktører Unni Sveen,
Ruca Maass og Sissel Horghagen
Vitenskapelige artikler sendes til:
vitenkap@ergoterapeutene.org

Annonser
Erik Sigurdssøn
Mobil 90 03 09 43
erik@addmedia.no

Privatpraktiserende ergoterapeuter kan annonsere for sin virksomhet til 30 prosent avslag.

Annonsefrister / utgivelse
Nr. 2 – 1. april / 30. april
Nr. 3 – 2. juni / 30. juni
Nr. 4 – 1. aug / 29. aug.

Trykkeri Aksell
Trykt på miljøvennlig papir.

Design Fete Typer
Layout Else Merete Thyness

Redaksjonskomité
Cathrine Hagby / 92 09 23 77
Merethe Seberg / 90 58 30 96
Linda Stigen / 93 22 30 19
Susanne Følstad / 91 53 78 27
Skender E. Redzovic / 73 55 92 29
Merethe Hustoft / 48 03 78 40

Norsk Ergoterapeutforbund
Adresse Stortingsgt. 2, 0158 Oslo
Telefon 22 05 99 00
post@ergoterapeutene.org
www.ergoterapeutene.org
Generalsekretær
Anne Kathrine Devik
Forhandlingssjef
Hege Munthe
Organisasjonssjef
Karl-Erik Tande Bjerkaas
Fagsjef
Kristin Jess-Bakken
Rådgiver
Kamilla Lemb Herbjørnsen
Rådgiver
Thomas Andersen
Controller
Tove Olsen
Controller
Snorre A. Nergaard
Administrasjonskonsulent
Anne Norum

Forbundsstyremedlemmer
Tove Holst Skyer, forbundsleder
Tonje Hansen Guldhav, nestleder
Heidi Elisabeth Fløtten
Mariette Elise Gjerde
Judith Ekerhovd
Kathrine Færestad
Nina Røstad
Tina Brustuen Uri
Monica Skadsem
Petter Mansverk Dahle
Didrik B. Kristiansen
1. vararepresentant May Solveig Svendsen
2. vararepresentant Siv Iren Gjermstad
June Rondestvedt, varamedlem
Malin Andrea Midjo, varamedlem
Birte Sandal Rikstad, varamedlem
Maria Haven, varamedlem
Lene Kalvik, varamedlem
Guro Aakerholt, varamedlem
Caroline Mostue, varamedlem

6

14

22

44

REPORTASJE

- 6 Jobber med pasienter med Huntingtons sykdom**
Av Else Merete Thyness

MIN ARBEIDSHVERDAG

- 10 Ergoterapeut i rehabiliteringsteam**
Av Else Merete Thyness

VÅRE TILLITSVALGTE

- 12 Hovedtillitsvalgt i kommunen**
Av Else Merete Thyness

FORBUNDET

- 13 Vi gir deg gode råd – helt gratis**
Av Roar Hagen
- 14 Tillitsvalgtprisen 2024 er tildelt Guri Einbu**
Av Karl-Erik Tande Bjerkaas
- 16 Vil du bidra til å utvikle faglige fellesskap?**
Av Kristin Jess-Bakken
- 17 Ny makskontingent og endret premie på grunnforsikringen**
Av Karl-Erik Tande Bjerkaas
- 17 Hvem skal få Ergane-prisen?**
Av Karl-Erik Tande Bjerkaas

- 18 Søk støtte til forskning og fagutvikling fra Ergoterapeutene**
Av Kristin Jess-Bakken
- 21 Bidra til flere søkere til ergoterapi**
Av Karl-Erik Tande Bjerkaas

FAGLIG

- 22 En kvalitativ studie om pensjonisters opplevelse av å være frivillig**
Av Ingvill Hagen, Maria Hummelsund Bernardino Nilsen, Una Magritt Sander og Linda Stigen

---

VITENSKAP

- 32 Ergoterapeuter i kommunehelsetjenesten deltok mindre i forsknings- og utviklingsarbeid i 2022 enn i 2018**
Av Sissel Horghagen, Tore Bonsaksen, Cathrine Arntzen, Ruca Maass, Unni Sveen, Merethe Hustoft og Linda Stigen
- 36 Forsker i farten: Even Elias Edvardsen**
Av Sissel Horghagen

AKTUELT

- 38 Frivillig arbeid – hvorfor starte og hvorfor fortsette?**
Av Liv Hopen
- 39 Samspill i endring mellom brukere og helsevesen**
Av Liv Hopen
- 40 Slik kan du bidra til bedre pasientsikkerhet**
Av Direktoratet for medisinske produkter
- 42 Presseklipp**
Av Else Merete Thyness

PÅ DE SISTE SIDENE

- 44 Ny ledelse i Unio**
Av Else Merete Thyness

ANNONSER

- 46 Annonser**
47 Produktregister

Mennesket bak fasaden

Arbeidet med dette fagbladet har minnet meg på at mennesker er mye mer enn en diagnose. Alle, uansett navnet på sykdommen, er først og fremst en person, som vi har mye til felles med.

**ELSE MERETE
THYNESS**
Redaktør

Diagnoser er nyttige. De er et skritt mot riktig behandling, og de utløser hjelp og rettigheter. Diagnosen forteller oss noe om hva sykdommen eller skaden innebærer for personen foran oss, og hvordan best planlegge for fremtiden.

Samtidig er et menneske uendelig mye mer enn den merkelappen en diagnose kan virke som. Han eller hun kan være ung, gammel, gift, skilt, ha en lang yrkeskarriere bak seg, stå på terskelen til arbeidslivet, ha barn, barnebarn eller være et barn selv. Kanskje er det irrelevant for sykdommen, men aldri for personen.

I denne utgaven av fagbladet møter vi blant annet en pasient som hadde Huntingtons sykdom. Hun gjorde det til en av sine livsoppgaver å vise hvordan det var å ha denne sykdommen – fra innsiden. Gjennom tekstene sine brakte hun andre mennesker inn i en livsverden der diagnosen har konsekvenser, mens de viktigste tingene i livet fremdeles handler om naturopplevelser, hagearbeid, barn og barnebarn. Også ergoterapeuten vi intervjuet var klar på dette. Et menneske er mye mer enn sykdommen.

Det ligger i ergoterapiens natur å se bak diagnosen og rett på personen. Ergoterapeuter spør: Hva er viktig for deg? Det er en døråpner til aktiviteter som fremmer aktivitet og deltakelse, basert på personens egne ønsker og behov. De mister ikke mennesker av syne, men finner ut hva som betyr noe for dem.

Februarutgaven av fagbladet byr også på en fagartikkel om pensjonisters opplevelse av å være frivillig. I en kvalitativ studie har artikkelforfatterne intervjuet seks frivillige i forskjellige organisasjoner. Forskningsspørsmålet er: Hvordan opplever friske pensjonister deltagelse i frivillig arbeid?

Også Ergoterapeutens seniorforum fokuserer på frivillighet. De har foretatt en undersøkelse blant sine egne medlemmer for å finne ut hvorfor pensjonister blir frivillige, og hvorfor de fortsetter å være det. Seniroforum annonserer også boklanseringen av sitt mangeårige prosjekt: Samspill i endring mellom brukere og helsevesen. Her har 90 ergoterapeuter bidratt med fortellinger. Fagbladet kommer til lanseringen, kommer du?

Vær en ambassadør for faget og forbundet

Overalt finnes det ungdommer som lurar på hva de skal bli. Samfunnet trenger flere ergoterapeuter. Jeg oppfordrer alle til å være gode ambassadører for faget og fortelle om verdens beste kjernekompetanse.

**TOVE HOLST
SKYER**
Forbundsleder

Jeg har møtt mange ergoterapeuter med ulike historier om hvorfor de valgte ergoterapi. Noe som går igjen, er at mange møtte en ergoterapeut som fortalte om yrket sitt. Det betyr jo ikke at alle ungdommer vi møter på vår vei vil velge ergoterapi, men ingen av dem kommer til å søke ergoterapi dersom de ikke har hørt om det.

Gjennom medlemsundersøkelsen vet vi at det er god trivsel blant landets ergoterapeuter. Det er ikke rart, med en fantastisk kjernekompetanse og verdens fineste yrke. Å være ergoterapeut er utrolig meningsfullt og gir uendelig mange muligheter.

Jeg er glad for at vi har gode søkertall til våre utdanninger. Det er likevel viktig å jobbe for høyere søkertall, fordi vi trenger flere studieplasser for å kunne møte behovet i helsetjenestene og samfunnet.

Flere av våre medlemmer og tillitsvalgte har kastet seg på den-

ne felles innsatsen. Tusen takk! Jeg håper mange flere vil bidra, for eksempel ved å besøke en videregående skole. Vi har nytt, fint materiell som presenteres i dette bladet. Det kan benyttes i denne innsatsen, og du finner det i netthandelen og på våre hjemmesider.

Promotering av faget bygger både bevissthet og stolthet, og er det noe vi har mye av i vårt profesjonskollegium er det stolthet over ergoterapifaget. For å sikre oss nok kolleger for fremtiden trenger vi en felles innsats for at enda flere unge skal velge å bli eksperter på mestring og deltakelse gjennom kompetansen om samspillet mellom person, aktivitet og omgivelser.

Som en mindre profesjon er det også avgjørende at vi står sammen, uansett hva slags stilling man har - og vi har plass til mange flere i fellesskapet i Norsk Ergoterapeutforbund.

Noen er eneste ergoterapeut på sin arbeidsplass, og andre har stillinger hvor man selv finner ut av hvordan kompetansen best kan benyttes. Desto viktigere er det å være en del av fellesskapet vi har som det eneste profesjonsforbundet for ergoterapeuter. Ved å samle kreftene og stå sammen om å utvikle og synliggjøre våre viktige bidrag som ergoterapeuter, kan vi fortsette å vokse og ta mer plass i løsningene som skal møte innbyggernes behov og samfunnets utfordringer – og vi blir enda bedre rustet til å ivareta deg som arbeidstaker.

Jo flere vi er, jo sterkere blir vi. Det er ingen andre forbund som kun jobber for ergoterapeuter og ergoterapistudenter. Jeg vil derfor oppfordre oss alle til å være gode ambassadører for faget og forbundet, slik at flere velger ergoterapistudier og flere velger å være medlemmer i Norsk Ergoterapeutforbund.

JOBBER MED PASIENTER MED HUNTINGTONS SYKDOM

N.K.S Grefsenlia AS i Oslo har en forsterket sykehjemsavdeling for personer med Huntingtons sykdom. Dette har gitt avdelingen stor kompetanse på denne sjeldne sykdommen. Jesper Dahl Eriksen arbeider som ergoterapeut på avdeling Huntington og som Huntington-koordinator. – Jeg oppfordrer alle til å ta kontakt dersom de har spørsmål, sier han.

Av Else Merete Thyness

Jesper Dahl Eriksen er ergoterapeut ved N.K.S. Grefsenlia, som eies av Norske Kvinners Sanitetsforening Oslo Fylke.

Huntingtons sykdom er en arvelig, progressiv, neurodegenerativ lidelse som vanligvis debuterer i 30–40-årsalderen. Sykdommen fører til gradvis tap av nerveceller, noe som påvirker motoriske og kognitive funksjoner, samt gir psykiske symptomer. Kliniske kjennetegn inkluderer ufrivillige bevegelser (chorea) og påvirkning av språk- og svelgefunksjon. Kognitive endringer sees hyppig, for eksempel nedsatt impuls kontroll, redusert evne til planlegging og nedsatt fleksibilitet. Hukommelsen er ofte godt bevart, men redusert prosesseringshastighet kan føre til at det tar lengre tid å fremkalle minner. Psykiatriske symptomer som angst, depresjon og tvangstanker er vanlig. Initiativløshet, apati og irritabilitet er også en del av sykdomsbildet for mange. Per i dag finnes det ingen helbredende behandling, og sykdommen krever tverrfaglig oppfølging for å ivareta pasientens funksjon og livskvalitet.

HUNTINGTONKOORDINATOR

Jesper Dahl Eriksen jobber som ergoterapeut ved Grefsenlia. Stillingen hans er delt i 60 prosent ved vanlig sykehjemsavdeling, 20 prosent ved avdeling Huntington og 20 prosent til Fagnettverk Huntington – nasjonalt

fagnettverk for veiledning og kompetanse.

– I Norge er det mellom 300 og 400 som har sykdommen. Det at Grefsenlia har åpnet en sykehjemsavdeling for personer med Huntingtons sykdom i sen fase, gjør oss til et ressurscenter med ekstra ekspertise på området. Det er fire andre ressurscentre i Norge, og til sammen er vi et fagnettverk. Vi får årlige tilskudd over statsbudsjettet. Nettverkets mandat er veiledning og undervisning av helsepersonell og fagpersoner som arbeider med mennesker med Huntingtons sykdom i sen fase. Målet er å øke kompetansen til helsepersonell slik at personer med Huntingtons sykdom får god palliativ omsorg og pleie i siste del av livet, sier han.

Ved hvert av ressurscentrene er det en eller flere koordinatører som kan kontaktes for kurs, veiledning eller bare en uformell prat. Jesper Dahl Eriksen tar imot henvendelser fra Østlandet.

– Forespørslene handler oftest om ernæring, svelgeproblematikk, hjelpemidler, utagering og kommunikasjon, forteller han.

AVDELING HUNTINGTON

Avdeling Huntington består av et dagsenter for brukere som fortsatt bor hjemme og en døgnavdeling med 12 plasser.

Fagnettverket på konferanse i Strasbourg 2024 for å opparbeide seg enda mer kunnskap. Fra venstre Jesper Dahl Eriksen, Nichola Jane Vindenes, Linda Røyseth Lohne, Margareth Heimli, Hilde Johansen, Supapron Matwansang og Amna Aslam.

- Til dagsenteret kommer pasientene for egen maskin, og de er relativt selvhjulpne. Senteret har et sosialt fokus – det handler om å treffe folk i samme situasjon. Det er ikke så mye fokus på selve sykdommen, men å gjøre hyggelige hverdagslige ting sammen, som å spise et godt måltid, gå på kino eller en tur, sier han.

Jesper Dahl Eriksen er først og fremst tilknyttet døgnavdelingen. Hit kommer pasienter som er i sen fase av sykdommen, som gjerne varer fra fem til ti år. På dette stadiet er pasientene avhengige av hjelp til det meste, og de kognitive evnene er sterkt redusert. Gjennom samarbeid i tverrfaglig team med særlig fysioterapeut, sykepleiere, helsefagarbeidere og leger arbeider han for å opprettholde pasientenes funksjonsnivå og livskvalitet lengst mulig.

- Huntingtons sykdom er lang-

dryg. Den lange, palliative fasen fører til at det er mange dager som skal fylles med liv. Miljøterapi er derfor et viktig tilbud. Vi tilrettelegger slik at pasientene kan delta i sosialt samvær i fellesstuen, gjerne med musikk og sang, avislesing eller et spill.

Den kognitive svikten fører til at mange har problemer med å organisere dagliglivet og gjøremål og gir et økt behov for trygghet, stabilitet og struktur.

- De fleste pasientene har egne dagsplaner, som personalet følger. Det er viktig at aktiviteter skjer til gitte tider og i faste rammer, og at handlingsrekkefølgen på de ulike gjøremålene er lik fra gang til gang. Det har stor betydning for å redusere stress og få pasientene til å føle seg trygge, som forebygger utagering og er med på å skape økt forutsigbarhet.

Fagnettverk Huntington er et nasjonalt nettverk for veiledning og kompetanse. Det består av ressursentrene Knorrebakken (Nord-Norge), Grefsenlia (Østlandet), Olavviken (Vestlandet), Presteheia (Sørlandet) og Ranheim (Midt-Norge), i tillegg til Senter for sjeldne diagnoser og Landsforeningen for Huntington. Formålet er å styrke det kommunale pleie- og omsorgstilbudet til personer som lever med Huntingtons sykdom i sen fase.

Ved hvert av ressursentrene er det en eller flere koordinatorene som kan kontaktes for veiledning, undervisning eller generelle spørsmål.

<https://fagnettverkhuntington.no/>

Tove Berg var et skrivende menneske hele sitt liv. Foto: Privat.

Rullestoler for denne pasientgruppen bør polstres for å unngå skader.

Som eksempel nevner han at flere av pasientene går på toa-
lettet til faste tider og har egne
drikkelister.

– Flere områder i hjernen blir
rammet etter hvert som sykdom-
men utvikler seg, det gjelder
også områder som regulerer
appetitt og tørst. Personer med
Huntington har for eksempel
ofte en tendens til å enten drikke
uhorvelig mye eller ikke i det
hele tatt. Da hjelper det å regu-
lere når de skal drikke. De fleste
har også et eget opplegg rundt
mat. For noen er det viktig å
spise alene, så det ikke blir for
mye støy og stimuli rundt dem.
Her er alt tilpasset den enkelte
pasienten, og derfor har vi høy
bemanning.

HJELPEMIDLER

Ved Huntingtons sykdom er det
viktig med utprøving og tilpassing
av aktuelle hjelpemidler i ulike
faser av sykdomsforløpet for å
fremme selvstendighet, trygghet
og mestring. Som eneste ergote-
rapeut har Dahl Eriksen ansvar for
formidling av hjelpemidler til hele
avdelingen.

– Mange av pasientene har
nytte av en «Huntington-seng»
med polstrete gavler og sidekan-
ter, som gir god beskyttelse for
personer med ufrivillige bevegel-
ser, sier han.

De fleste pasientene får også
behov for en rullestol etter hvert.
Den bør være polstret og stabil.

– Flere har også glede av at
rullestolen er dynamisk. Det vil si

«En elefant har tatt bolig i kroppen min. Anslått vekt: 300 kilo»

Tove Berg

at når personen har mye ufrivillige bevegelser så beveger den seg med. Det kan forebygge skader på både person og hjelpemiddel.

Ganghjelpemidler er også ofte i bruk på grunn av nedsatt balanse og trykkavlastende puter for å hindre trykksår. Men det er ikke alle pasienter som setter pris på hjelpen.

– En stor del av sykdommen kan være manglende sykdomsinnsikt. Hvis jeg ser behovet for et hjelpemiddel, men pasienten ikke forstår at han eller hun er syk, kan de stritte imot og nekte å ta imot hjelp. Jeg har hørt pasienter si at de heller vil dø enn å bruke trykkavlastende pute på toalettet.

INDIVIDUELLE AVTALER

Jesper Dahl Eriksen har også individuelle avtaler med noen av pasientene. En av disse var Tove Berg, som var i full jobb som førsteamanuensis ved et universitet til hun ble 66 år. Da la personer rundt henne merke til ufrivillige bevegelser. Til slutt ble det tydelig for henne selv også, og hun gikk til nevrolog, som bekreftet at hun hadde Huntingtons sykdom. I begynnelsen kom hun til dagsenteret på Grefsenlia to ganger i uken. Her startet hun skriveverksted for medpasienter og personale. På den måten kunne hun spre skrive- og skaperglede.

Tove Berg så tidlig et behov for å gi en stemme til sykdommen. Hun lot seg intervju, og hun publiserte tekster i tidsskifter,

blant annet Fysioterapeuten. I 2015 skrev hun:

«En elefant har tatt bolig i kroppen min. Anslått vekt: 300 kilo. Den tynger meg ned i underlaget når jeg går og hindrer framdriften. Jeg går min vante turløype, en sløyfe i marka. Det er sol, og jeg ser min egen skygge der jeg strever meg fram i motbakken: Flaksende kråke, elefanten er stadig i meg, jeg skjener fra side til side, stopper opp og svaier, må le av min egen skygge. En jogger stopper opp og spør om alt er i orden med meg. Ja, det er bare Huntingtons!»

Jesper Dahl Eriksen mener det er viktig at ikke sykdommen har hele fokuset, men at man griper tak i det meningsfulle.

– Med denne pasienten fant vi en aktivitet som hadde betydning for henne. Det er viktig å huske på at pasientene er mer enn sykdommen, og at de har hatt lange liv ofte med familie og jobb, sier han.

Tove Berg var opptatt av å beskrive at det fremdeles var håp og glede. Sammen med Jesper skrev hun denne teksten i 2024.

«Jeg elsket å jobbe ute med planter. Vi hadde to uteområder i hagen jeg likte å slappe av ved. Jeg elsket å være ute. Glad i naturen og det den ga meg. Jeg bærer ikke noe savn til det å kunne være mer ute. Jeg har en egen evne til å omstille meg og tar dagene som de kommer. Gleden jeg har opplevd med natur og hagearbeid vil alltid leve i meg»

Grefsenlia AS
N.K.S. Oslo

N.K.S Grefsenlia AS ligger høyt oppe på Grefsen som en sammenhengende bygningsstruktur langs åssiden med utsikt over Oslo. De fleste beboere har tilgang på store terrasseareal vendt ut mot utsikten.

Stedet eies av Norske Kvinners Sanitetsforening Oslo Fylke, og virksomheten leverer tjenester både innen spesialist- og kommunehelse-tjenesten.

Grefsenlia består av tre enheter: Alderspsykiatri, Huntington og Mestringstiltaket, samt regionalt ressurs-senter for Huntington sykdom.

Tove Berg døde dessverre noen dager før hun skulle delta i denne reportasjen, men familien har sagt ja til at vi deler hennes historie og noen av tekstene hennes.

NAVN

Nora Hemmingsen
Johansen

STILLING

Ergoterapeut
HVOR

Fredrikstad kommune

Ergoterapeut i rehabiliteringsteam

Av Else Merete Thyness

– Hva jobber du som?

– Jeg jobber som ergoterapeut.

– Hvor arbeider du?

– Jeg jobber i et tverrfaglig rehabiliteringsteam (TRT) i Fredrikstad kommune. Vi har kontorer på helsehuset, men selve rehabiliteringen foregår på pasientens hjemmebane og arena. Teamet jobber ut ifra en biopsykososial forståelsesmodell, hvor man tilnærmer seg pasientens helse og funksjon fra et helhetlig synspunkt. Jeg tror mye av suksessen i behandlinger ligger i å jobbe helhetlig og samtidig.

Tilbudet egner seg for personer som nylig har opplevd et funksjonsfall som følge av sykdom eller skade, og som er i behov av tverrfaglig tilnærming for å øke sitt funksjonsnivå. Eksem-

pler kan være personer som har gjennomgått hjerneslag, hjerte/lunge-sykdommer, kreft, traumer/ulykker, eller de som sliter med postvirale senplager, smerteproblematikk og utmattelse.

– Hvilke metoder for kartlegging bruker du mest?

– Kartlegging baserer seg ofte på samtale, samtidig som det gir mye gratis kartlegging i det å komme hjem til pasienter. Jeg benytter også ADL-taxonomien og aktivitetsregistrering.

Da teamet jobber tett sammen, har vi felles standardiserte kartleggingsverktøy, som blant annet FIT, PSFS, EQ-VAS og PROMIS-29.

– Hva er de viktigste arbeidsoppgavene?

– Mitt fokusområde er å jobbe aktivitetsrettet. Tiltak kan blant annet være å jobbe med aktivitetsbalanse, energiøkonomisering, gradering av aktivitet, kognitive treningsteknikker og strategier og lage en plan på hvordan man implementerer meningsfulle aktiviteter og eller nye vaner. Jeg har også individuell undervisning/psykoedukasjon i aktuelle temaer og i noen tilfeller formidling av enklere hjelpemidler.

– Hvordan dokumenterer du det du har gjort?

– Dokumentasjon gjøres i Gerica journalsystem. Teamet oppdaterer også en rehabiliteringsplan

gjennom pasientens forløp for å sikre god samkjøring og målrettet arbeid. Avslutningsvis skrives en tverrfaglig sluttrapport.

– Hvordan holder du deg faglig oppdatert?

– Jeg sparrer med min ergo-kollega, hvor vi deler erfaringer og drøfter hverandres caser. Jeg opplever at det ligger mye god læring i dette. Innad i teamet og avdelingen deles også fagkunnskap på tvers av profesjonene. Jeg leser aktuelle fagartikler og har mulighet å delta på kurs, som er relevant for mitt arbeid.

– Hvem er dine nærmeste samarbeidspartnere?

– Teamet består av sykepleier, fysioterapeut, psykomotorisk fysioterapeut, ergoterapeut, vernepleier, og psykolog. Vi har også tilknyttet en jobbspesialist (IPS). Vi har tett samarbeid med rehabiliteringsavdelingen. Eksterne samarbeidspartnere er fastlege, NAV, sykehus og Fontenehuset. Pårørende kan også være sentrale samarbeidspartnere.

– Hvordan forklarer du for andre ditt arbeid som ergoterapeut?

– Som ergoterapeut i et rehabiliteringsteam har jeg som hovedoppgave å støtte mennesker i å gjenvinne eller opprettholde funksjonene som er nødvendige for å kunne delta i daglige aktiviteter.

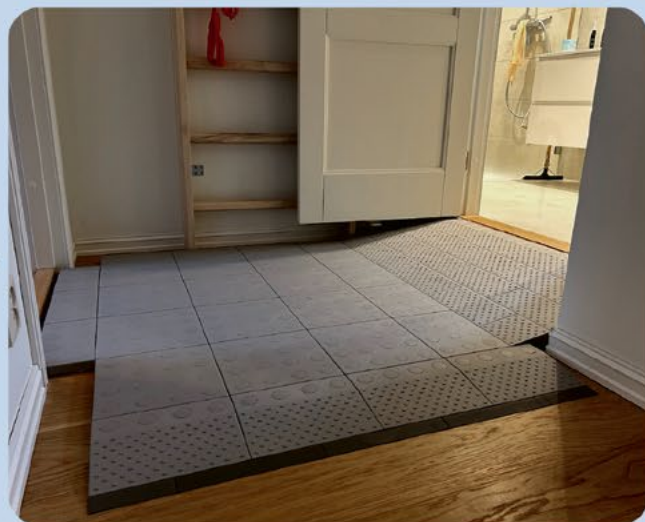
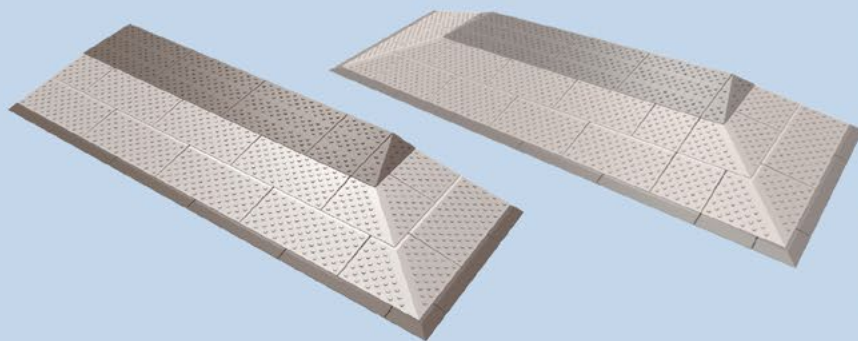

Fredrikstad er en by og kommune i Østfold fylke.

SecuCare terskeleliminator

- tilpasses enhver terskelutfordring

På avtale med NAV

Arcona posisjoneringsputer

På avtale med NAV

Er tannpussen en utfordring?

Salutem tannkrem

er utviklet for
oral sensitivitet
og munntørrehet

Proxident fingerbeskytter

Gir avlastning for bittet, samtidig som
den gir støtte og beskyttelse for den
som utfører munnhygiene og
behandling

Collis Curve tannbørste

- Pusser alle flater samtidig!
- Letter munnstell på andre
- Enklere tannpuss ved motoriske utfordringer!
- Barn pusser rent selv!

www.ovrebo.no

Øvrebo rehab

NAVN:
Margrethe Øyslebø
VERV
Hovedtillitsvalgt for
Ergoterapeutene i
Kristiansand kommune
TARIFFOMRÅDE
KS

Hovedtillitsvalgt i kommunen

Av Else Merete Thyness

– Hvor jobber du?

– Jeg jobber i Kristiansand kommune i avdeling for fysio- og ergoterapi. Jeg har en full stilling. 80 prosent av tiden jobber jeg i et av kommunens fem rehabiliteringsteam. 20 prosent av tiden jobber jeg som fagkoordinator for ergoterapeutene i avdelingen.

– Hvilket verv har du som tillitsvalgt?

– Jeg er hovedtillitsvalgt for Ergoterapeutene i kommunen. Vi har en vara for meg, og vi to har også ansvar for hvert vårt område i kommunen – henholdsvis Oppvekst og Helse & mestring. De aller fleste ergoterapeutene er ansatt i Helse & mestring, men vi

har en god håndfull barneergoterapeuter i Oppvekst.

– Hva motiverte deg til å ta dette vervet?

– Jeg har alltid likt å være med i diskusjoner og finne løsninger. Jeg liker å være orientert og oppdatert på det som rører seg. Samt at det er lærerikt å få et overordnet blick for organisasjonen man jobber i og se sammenhenger. Videre er det alltid gøy å lære noe nytt, og det gjør man stadig som tillitsvalgt.

– Hvor lenge har du vært tillitsvalgt?

– Nå har jeg vært hovedtillitsvalgt siden årsskiftet 2021/2022.

Jeg har tidligere vært tillitsvalgt på ulike nivåer ved Ullevål og Oslo Universitetssykehus.

– Hva er de viktigste oppgavene dine som tillitsvalgt?

– De viktigste arbeidsoppgavene er deltakelse i diverse møter som arbeidsgiver innkaller til, både samarbeidsmøter, drøftingsmøter og informasjonsmøter. Videre deltar jeg i medbestemmelsesmøter i enheten hvor jeg jobber. Jeg har også mulighet for å delta i medbestemmelsesmøter i andre avdelinger hvor Ergoterapeutene har medlemmer. Det varierer hvor aktuelt det er. I Kristiansand har vi et godt samarbeid med de ulike Unio-forbundene,

spesielt med fysioterapeutene. Det er viktig å kunne samarbeide, dele på oppgaver og informere hverandre.

Videre er deltakelse i ansettelsesutvalg en viktig oppgave.

– Hva er den største utfordringen som tillitsvalgt?

– Vi er en liten fagforening, så det må prioriteres hva man skal delta på. Det kan da være informasjon som glipper. De frikjøpte tillitsvalgte har en annen mulighet for uformell prat og samarbeid enn hva vi som ikke er frikjøpte har, blant annet fordi de har kontorer sammen.

– Hva tenker du er en viktig kvalitet eller egenskap hos en tillitsvalgt?

– Jeg tror det er lurt å være løsningsorientert, kunne veie argumenter og å se ting fra ulike vinkler. Man må tørre å be om begrunnelser for avgjørelser.

– Hva er ditt beste minne som tillitsvalgt?

– Det er et vanskelig spørsmål. Det er så mye ulikt man får være med på. Men det føles alltid bra når man ser at langsiktig jobbing fungerer, og at over tid så endres ting i rett retning. Ellers er det alltid en god følelse når man har stangt i lokale forhandlinger, og plutselig løser det, og man får uttelling for noe uventet.

Kristiansand er en by og en kommune i Agder fylke.

ERGOTERAPEUTENES FORSIKRINGSKONTOR

Vi gir deg gode råd – helt gratis!

Usikker på ditt forsikringsbehov? Kontakt vårt forsikringskontor for hjelp og gode råd. Vet du hvilke forsikringer du har via arbeidsgiver og privat, kan rådgiverne på forsikringskontoret se om du har hull eller overdekninger i ditt forsikringsbehov.

Av Roar Hagen

Roar Hagen er ansatt ved Ergoterapeutenes forsikringskontor.

RÅDGIVERE

Ergoterapeutenes forsikringskontor administrerer medlemsforsikringene våre og er en integrert del av vår medlemsservice. De er helt uavhengig av alle forsikringsselskaper. Kontoret er medlemmenes rådgiver i alle spørsmål om medlemsforsikringene. De gir deg den informasjonen og de forklaringer du behøver for å finne ut av hvilke forsikringer du bør ha.

SPAR PENGER

Medlemsforsikringene er som regel rimeligere enn private avtaler du inngår. Dette skyldes at forsikringskontoret kjenner forsikringsmarkedet og i tillegg forhandler frem pris og vilkår på vegne av en stor gruppe medlemmer. Mange medlemmer som har byttet til Ergoterapeutenes medlemsforsikringer, har spart mye penger. Har du ikke undersøkt tidligere – vurder og gjør det – det er store summer å spare.

HJELP VED TVIST

Dersom du skulle bli uenig med forsikringsselskapet om oppgjør etter en skade, kan vårt eget forsikringskontor bistå deg med kvalifisert rådgivning.

Det gir ingen garanti for at du

vinner fram, men det gir en sikkerhet for at saken din blir behandlet korrekt i forhold til forsikringsvilkårene.

FORBEDRINGER

Det jobbes kontinuerlig med produktforbedringer slik at forsikringene til enhver tid er blant markedets beste. Innspill fra deg som medlem om justeringer av dagens ordninger, eventuelt helt nye tilbud, vil være viktige bidrag til en løpende utvikling av medlemsforsikringene.

Og husk: Jo flere som er med på ergoterapeutenes forsikringer,

jo sterkere står vi når pris og vilkår skal forhandles med forsikringsselskapene.

GÅ PÅ NETT

Hjemmesidene om forsikring er informative og gode, og de er under stadig utvikling. Du har også din egen forsikringsside, hvor du kan undersøke hva du har.

Når du er innlogget, kan du selv kjøpe forsikring direkte på nett: www.ergoterapeutene-forsikring.org. Du kan også ringe oss på 22 05 99 15, eller skrive mail til post@ergoterapeutene-forsikring.org.

Ergoterapeutenes forsikringskontor står klare til å gi gode råd.

Tillitsvalgtpreisen 2024 er tildelt Guri Einbu

Midt i adventstiden kunne nestleder i forbundet, Tonje Hansen Guldhav, overraske Guri Einbu fra NTNU Gjøvik med Tillitsvalgtpreisen for 2024. Du kan allerede nå nominere din tillitsvalgte til Tillitsvalgtpreisen 2025.

Av Karl-Erik Tande Bjerkaas

Karl-Erik Tande Bjerkaas er Ergoterapeutenes organisasjonssjef.

Da medlemmene på Gjøvik nominerte Guri, la de vekt på hennes enorme engasjement i arbeidet hun har lagt ned siden mars mot nedleggelse av utdanningen på Gjøvik.

– Dine kollegaer fremhever at du står på tidlig og sent, i alle fora. Du tok til og med fysisk tak i rektor på et møte før sommeren og sa: «Nå holder jeg deg fast til jeg får snakket ferdig», fortalte nestleder Tonje Hansen Guldhav under utdelingen.

SAMLET TIL JULEAVSLUTNING

Utdelingen av Tillitsvalgtpreisen 2024 skjedde under juleavslutningen for utdanningen på Gjøvik. Et 50-talls tilhørere fikk lov til å være med da Guri Einbu ble overrasket med overrekkelsen.

Det var en takknemlig prisvinner som takket for tildelingen.

– Jeg er overveldet, men må innrømme at det ikke er vanskelig å kjempe for ergoterapi, som er et fag for framtiden, sa Guri Einbu.

GURI TOK STEGET FRAM

– Dine kollegaer fremhever at du i mars tok steget fram og tok rollen som tillitsvalgt på Gjøvik. Da sto dere i omstillingsprosessen ved NTNU og trengte en tillitsvalgt som kjente fagmiljøet og utdanningen og kunne representere dere, sa Tonje. Hun refererte fra nominasjonen.

Her beskrev kollegaene også

at Guri hadde tatt et enormt ansvar i omstillingsperioden de hadde stått i, som hadde vært en krevende prosess for alle.

TILLITSVALGTE ER BÆREBJELKEN I FORBUNDET

Nestleder Guldhav minnet om at de tillitsvalgte i Norsk Ergoterapeutforbund er brobyggere mellom ledelse og medlemmer, jobber for at avgjørelser skal tas på best mulig grunnlag, kjemper for rettigheter og gode arbeidsforhold for sine medlemmer og bidrar til at verdien av ergoterapi-kompetansen blir kjent.

– De tillitsvalgte er bærebjelken i forbundet, slo hun fast.

TO ANDRE NOMINERTE

Da forbundsstyret falt ned på Guri Einbu som vinner av Tillitsvalgtpreisen 2024, var det med to andre, gode alternativer:

- Lill Eren Kolloen, Bergen kommune
- Stine Marie Hjertaker, Ullensaker kommune

Vi gratulerer dem også!

HAR DU EN KANDIDAT TIL TILLITSVALGTPRISEN 2025?

Du kan nominere kandidater til Tillitsvalgtpreisen 2025 ved å fylle ut et skjema på hjemmesiden.

Tillitsvalgtpreisen deles ut til et medlem av Norsk Ergoterapeutforbund som har gjort en

Ergoterapeutenes nestleder overrakte prisen til Guri Einbu. Foto Linda Stigen.

vesentlig innsats som tillitsvalgt. Den kan tildeles plasstillitsvalgte, hovedtillitsvalgte og organisasjonstillitsvalgte.

Årets tillitsvalgt har utmerket seg gjennom for eksempel:

- langsiktig arbeid for å fremme ergoterapeuters vilkår og betingelser
- å være en viktig rollemodell for kollegaer og andre tillitsvalgte
- å ha svært god forståelse for sammenhengen mellom ergoterapi som fag og betingelser i arbeidslivet
- å ha stått i spesielt krevende prosesser på vegne av sine medlemmer
- å ha utvist mot og handlekraft i krevende saker eller prosesser på vegne av sine medlemmer.
- å ha gjort en særlig innsats for å aktivere, rekruttere og beholde medlemmer

GURI FØYER SEG TIL I REKKEN AV VERDIGE VINNERE

Tillitsvalgtprisen har tidligere blitt utdelt til:

- Grete Olaussen, OUS i 2012
- Johanne Knudsen, Bergen kommune i 2013
- Ania Wiggen Jørgensen, Eidsvoll kommune i 2014
- Anita Dimmen Johansen, UNN i 2015
- Toril Smaaberg, Sykehuset Innlandet i 2016
- Anita Rosmæl, St. Olav Hospital HF i 2017
- Ine Ulven, Oslo kommune i 2018
- Grethe Vetrhus Hammerstad, Horten kommune i 2019
- Marte Husøy, Mork rehabiliteringssenter i 2020
- Marianne Boye, Grimstad kommune i 2021
- Heidi Julie Bjørnsrud, Moss kommune i 2022
- Siv Helene Sommerfelt, AHUS i 2023

Guri Einbu fikk Ergoterapeutenes Tillitsvalgtpris for 2024. Foto: Linda Stigen.

Vil du bidra til å utvikle faglige fellesskap?

Med utgangspunkt i landsmøteprogrammet for denne perioden, ønsker forbundet å undersøke grunnlaget for å etablere faglige forum. Vil du å bidra til dette på ditt fagfelt?

Av Kristin Jess-Bakken

Forbundsstyret har bestemt seg for å prøve ut inntil tre faglige forum i denne landsmøteperioden og ønsker å komme i kontakt med medlemmer, som vil delta i utvikling av disse tre pilotene.

Dette initiativet er en del av en større satsing for å møte medlemmenes behov for faglig utvikling, og ruste organisasjonen til å håndtere fremtidens utfordringer. Nå har du en unik mulighet til å bidra!

Piloteringen av faglige forum skal samle ergoterapeuter med interesse for spesifikke fagområder. Disse forumene vil bidra til aktiviteter, med fokus på fagutvikling, nettverksbygging og kunnskapsdeling i organisasjonen. Arbeidet vil pågå frem til juni 2026, slik at Landsmøtet 2026 kan fatte en beslutning om faglige forum. Målet er å gi Landsmøtet et solid grunnlag for å vurdere om forumene skal videreføres, og hvordan dette best kan gjøres.

HVORDAN MELDE SIN INTERESSE?

Vi søker enkeltpersoner eller grupper som ønsker å etablere og pilotere et faglig forum. Søknaden bør inneholde:

Formål og målsetting: Hvilket fagområde vil deres foreslåtte faglige forum dekke? Hvordan vil dere planlegge aktiviteter og bidra til større måloppnåelse i tråd med landsmøteprogrammet?

Organisering: Forslag til styresammensetning på

minimum fire personer, inkludert leder og eventuelle andre roller.

Antatt medlemsgrunnlag: Hvem som forventes å være målgruppen blant medlemmene, og hvor mange dette anslagsvis dreier seg om.

Søknadsfrist: 23. mars.

Dersom du ønsker å delta, men mangler en gruppe å samarbeide med, kan du kontakte administrasjonen, som vil hjelpe til med å koble interesserte sammen.

HVORFOR DELTA I PILOTERINGEN?

Å delta i piloteringen av faglige forum gir deg verdifull erfaring og kompetanseheving. Du får muligheten til å bygge nettverk med kollegaer som deler dine faglige interesser, og du blir en viktig bidragsyter til ergoterapifaget og til organisasjonen. Samtidig får du være med å forme fremtidige kurs og arrangementer, som er relevante for medlemmene og praksisfeltet.

ØNSKER DU Å VITE MER?

Ta kontakt med vår fagavdeling for spørsmål eller veiledning. Les mer og send inn din søknad via våre nettsider.

Bli med på å skape fremtidens faglige forum og bidra til et sterkere ergoterapifag!

Ergoterapeutene
– For ergoterapeuter uansett stilling.

ergoterapeutene.org/innmelding

ergoterapeutene

Ny makskontingent og endret premie på grunnforsikringen

For å sikre en solidarisk kontingent, har forbundsstyret vedtatt at makskontingenten øker med 41 kroner fra årsskiftet 2024/25. Yrkesaktive medlemmer i Ergoterapeutene betaler en kontingent på 1.5 prosent av brutto lønn. Likevel er det slik at ingen betaler mer enn makskontingenten, som fra 1. januar 2025 økte fra 739 til 780 kroner måneden. Kontingenten for ikke-yrkesaktive beregnes ut fra denne makskontingenten.

Av Karl-Erik Tande Bjerkaas

I 2025 kan yrkesaktive medlemmer trekke av inntil 8.250 kroner i året fra inntektsskatten. Det betyr at du slipper å betale 22 prosent skatt av inntil 8.000 kroner. Hva dette utgjør for deg finner du ut med å bruke kontingentkalkulatoren på hjemmesiden.

NYE PREMIER FOR GRUNNFORSIKRINGEN

Ergoterapeutene er unike med vårt tilbud om grunnforsikring til medlemmene. Uten helseerklæring får alle ergoterapeuter en grunnleggende dekning ved død, uførhet, ulykke og kritisk sykdom. Forsikringen kan bygges ut dersom behovene er større.

Fra 1. januar 2025 vil premien for grunnforsikringen øke med 21 kroner til 220 kroner i måneden. For yrkesaktive medlemmer trekkes premien på samme måte som kontingent, av medlemmenes lønn.

KONTINGENTEN FOR ANDRE MEDLEMSGRUPPER

Kontingenten for ikke yrkesaktive, pensjonister, selvstendig næringsdrivende og faglig medlemskap er knyttet til makskontingenten og vil også endres fra årsskiftet. Den nye kontingenten vil også ligge til grunn for faktureringen av disse kontingentene. Den oppdaterte kontingenten finner du på hjemmesiden.

Hvem skal få Erganeprisen?

Erganeprisen deles ut til et medlem som har gjort vesentlig innsats for å utvikle eller fremme ergoterapi og ergoterapifaget. – Fristen er 31. mars, men det er ingen grunn til å vente med å fremme sin kandidat, sier Ergoterapeutenes fagsjef Kristin Jess-Bakken.

Av Karl-Erik Tande Bjerkaas

Erganeprisen deles ut til et medlem av Norsk Ergoterapeutforbund som har gjort vesentlig innsats for å utvikle eller fremme ergoterapi og/eller ergoterapifaget gjennom for eksempel:

- innovasjon innen fag og praksis
- fag- og metodeutvikling
- styrking og fornying av ergoterapeutrollen
- tydelig ledelse, som synliggjør og styrker fag og identitet
- positiv profilering og synliggjøring

FORESLÅ DIN KANDIDAT

Fristen for å nominere kandidater er **31. mars**. Nominasjonen skjer på e-post til fagsjef Kristin Jess-Bakken.

– Jeg gleder meg til å få mange gode forslag på bordet, sier Kristin.

UTDELING PÅ FAGKONGRESSEN I BODØ

Det er forbundsstyret i Ergoterapeutene som tildeler prisen. Den blir offentliggjort på fagkongressen i Bodø i september.

Fagsjef Kristin Jess-Bakken ser frem til å få gode forslag til Ergane-prisen.

Søk støtte til forskning og fagutvikling fra Ergoterapeutene

Ergoterapeutenes støtte til forskning og fagutvikling (FoU) skal bidra til ergoterapifaglig fagutvikling og forskning som kommer befolkningen, brukerne og faggruppen til gode. Forbundsstyret vedtar årlige prioriteringer med utgangspunkt i fagpolitiske mål. Kun medlemmer av Norsk Ergoterapeutforbund kan søke.

Av Kristin Jess-Bakken

*Kristin Jess-Bakken
er Ergoterapeutenes
fagsjef.*

FoU-midlene er en unik mulighet for medlemmer i Ergoterapeutene til å realisere prosjekter som ellers kan være vanskelige å finansiere.

Vår erfaring er at FoU-midlene våre ofte er avgjørende for å støtte forskning og utvikling innen ergoterapifaget, som ikke i tilstrekkelig grad prioriteres i andre forskningsutlysninger.

Søknadsfristen er 15. september.

HVORDAN SØKE?

Retningslinjer for søknaden, inkludert søknadsskjema og krav til prosjektbeskrivelse, finner du på hjemmesiden vår.

Har du et prosjekt som kan bidra til å styrke ergoterapifaget og fremme forbundets strategiske mål? Ikke gå glipp av denne muligheten – start planleggingen i dag!

Støtten gis til kostnader knyttet til å kunne gjennomføre prosjektet. Dette kan for eksempel være lønnskostnader, frikjøp, utgifter til gjennomføring av prosjekt eller reise. Det gis ikke støtte

til videre- eller etterutdanning. Det kan derimot søkes om midler til prosjekter knyttet til utdanning. Det gis ikke støtte til avsluttede prosjekter. Avsatte midler i 2025 er 500 000 kroner.

PRIORITERTE OMRÅDER FOR 2025

Forbundsstyret har vedtatt følgende prioritering for tildeling av FoU-midlene for 2025:

- fagutvikling og forskning som omhandler synliggjøring og utvikling av ergoterapeuters bidrag og kompetanse i folkehelsearbeidet
- fagutvikling og forskning som omhandler bruk av ergoterapi-kompetanse i barnehage og skole.

Disse prioriteringene er knyttet til Ergoterapeutenes overordnede strategier og målsettinger for landsmøteperioden 2025.

FORANKRET I LANDSMØTE-PROGRAMMET

Ergoterapeutenes overordnede

strategier for landsmøteperioden, inkluderer blant annet:

- Ergoterapeutenes strategier fremmer bærekraftige lokalsamfunn, arbeidsliv og helse-tjenester.
- Ergoterapeutene skal jobbe for å øke tilgangen på ergoterapi-kompetanse.
- Ergoterapeutene skal fremme mestring og deltagelse for barn, ungdom og unge voksne.
- Ergoterapeutene skal jobbe for å synliggjøre og utvikle ergoterapeuters bidrag i helsefremmende og forebyggende arbeid.
- Ergoterapeutene skal jobbe for

motiverte og tydelige tillitsvalgte og medlemmer og sikre medlemsvekst.

I tillegg er de prioriterte områdene relevante for to av forbundets konkrete mål for 2025:

- Innen juli 2025 skal forbundskontoret ha vurdert grunnlaget for å igangsette et tverrfaglig prosjekt med mål om å øke bruken av ergoterapi-kompetanse i skolen.
- Minst 200 medlemmer skal innen 2025 ha deltatt på digitalt kurs om ergoterapi-kompetanse i forebyggende og helsefremmende arbeid.

FOU-MIDLER

Ergoterapeutenes FoU-midler skal bidra til ergoterapifaglig fagutvikling og forskning som kommer befolkningen, brukerne og faggruppen til gode. Med fagutvikling menes utvikling av praksis, fortrinnsvis ved kunnskapstranslasjon. Med forskning menes utvikling av ny kunnskap. Forbundsstyret vedtar prioriteringene for tildeling.

Begynn planleggingen i dag til det neste prosjektet som vil styrke ergoterapifaget.

HJELPEMIDDEL MESSEN

SØR – ØST

Vi har gleden av å invitere
til hjelpemiddelmesse 2025

Skien Fritidspark, Skien

tirsdag 6. mai kl. 10:00 -15:00

Drammenshallen, Drammen

onsdag 7. mai kl. 10:00 -15:00

Sørlandshallen, Kristiansand

torsdag 8. mai kl. 10:00 -15:00

Ekeberghallen, Oslo

tirsdag 13. mai kl. 10:00 -15:00

Kongstenhallen, Fredrikstad

onsdag 14. mai kl. 10:00 -15:00

*Her får du nyttig informasjon om et
stort utvalg av tekniske hjelpemidler*

•
Enkel servering

•
Gratis adgang

Velkommen til en innholdsrik dag!

Hilsen Hjelpemiddelleverandørene

Bidra til flere søkere til ergoterapi

I årene som kommer, vil vi ha behov for stadig flere ergoterapeuter. Slik utviklingen er nå, mener SSB at hver sjette ergoterapeutstilling kan stå tom. For å få opp utdanningskapasiteten, er vi avhengig av at flere søker ergoterapi, og at flere av oss gir studentene praksis.

Av Karl-Erik Tande Bjerkaas

Ergoterapeutene har nå utviklet hjemmesiden «Bli ergoterapeut!», nye brosjyrer og plakater rettet mot utdanningssøkende. Nå må enda flere medlemmer ta dette materialet i bruk.

ER DU FØDT ERGOTERAPEUT – UTEN Å VITE OM DET?

Dette er spørsmålet som vi stiller utdanningssøkende ungdom. Mange er usikre på hva de vil bli, men vet at de vil gjøre en forskjell i menneskers hverdag.

Vi vet at vi har verdens beste kjernekompetanse, og vi vet også hvor viktig møtet mellom en ergoterapeut og en utdanningssøkende kan være for ungdommens utdanningsvalg. Snakk med barna dine og vennene deres, inviter deg selv inn på skolen med en stand, finn et relevant tema for skolen som du kan undervise i, inviter klasser til din arbeidsplass eller delta på en utdanningsmesse.

Mulighetene er mange, og ergoterapeuter er kreative, løsningsorienterte og hele tiden på jakt etter menneskers ressurser. Nå må vi jakte på de som er født som ergoterapeuter uten å vite om det.

TIPS, RÅD OG STØTTE

Etter hvert begynner det å bli mange ergoterapeuter i alle regioner som har bidratt til møter med utdanningssøkende. Spør om tips og erfaringer i Facebook-gruppen til din region.

Forbundskontoret kan bidra med at du får brosjyrer, plakater og litt profileringsartikler. Har du andre utgifter kan du ta dette opp med regionen din.

VI MÅ BLI FLERE VEILEDERE

Uten praksisplasser kan vi ikke utdanne ergoterapeuter. Ettersom vi trenger flere ergoterapeuter,

er vi avhengige av at vi har tilstrekkelig praksisveiledere. Forbundet oppfordrer derfor alle til å bli praksisveileder samt vurdere om det er mulig å øke antall studenter i praksis. Samtidig ønsker vi å rette en stor takk til alle de som bidrar som praksisveiledere. Dere gjør en svært viktig jobb!

Er du født ergoterapeut – uten å vite om det?

Er du usikker på hva du vil bli, men vet at du vil gjøre en forskjell i menneskers hverdag – hver dag?

Er dette noe for deg? Ergoterapeututdanninger finnes på fem universitet og høyskoler over hele landet.

Vi trenger flere ergoterapeuter. Ergoterapeuter bidrar til fremtidens bærekraftige helsetjenester.

Bli ergoterapeut!

Ergoterapeuter er kreative og løsningsorienterte, og hele tiden på jakt etter menneskers ressurser.

Mer informasjon og filmer på ergoterapeutene.org/bli-ergoterapeut

En kvalitativ studie om pensjonisters opplevelse av å være frivillig

Av Ingvill Hagen, Maria Hummelsund Bernardino Nilsen, Una Magritt Sander & Linda Stigen

Sammendrag

Introduksjon: Frivillig arbeid står sterkt i det norske samfunnet, og i fremtiden er det økende behov for frivillighet. Denne studien undersøker hvordan pensjonister opplever deltagelse i frivillig arbeid.

Metode: En kvalitativ studie er gjennomført ved bruk av semistrukturert intervjuguide med seks informanter. Dataene ble analysert ved bruk av tematisk analyse.

Resultat: Resultatene viser tre hovedtemaer:

- motivasjon for å være frivillig
- personlig utvikling gjennom frivillighet
- frivillighet i en samfunnskontekst

Frivillig arbeid er en meningsfull aktivitet. De frivillige er til nytte og får tilhørighet til et fellesskap der de kan utfolde seg og utvikle nye ferdigheter. De ønsker å gi av seg selv, er opptatt av samfunnsutviklingen og mener flere pensjonister burde bli frivillige.

Konklusjon: Frivillig arbeid bidrar til positivt innhold i hverdagen som sosiale møteplasser, nye bekjentskap og mestring i aktivitet. Resultatene tilsier at å engasjere seg i frivillig arbeid kan oppleves som helsefremmende, det kan bedre den psykiske helsen, og informantene opplever generelt en positiv effekt av sitt engasjement. Behovet for frivillig innsats i samfunnet vil øke, og de frivillige vil bli en viktig ressurs, spesielt innen eldreomsorg.

Nøkkelord: Frivillig arbeid, pensjonister, opplevelse og meningsfull aktivitet.

Ingvill Hagen er ergoterapeut i Meråker kommune. E-post: ingvill.hagen@hotmail.no

Maria Hummelsund Bernardino Nilsen er ergoterapeut i Drammen kommune.

Una Magritt Sander er ergoterapeut i Ringsaker kommune.

Linda Stigen er ergoterapeut og førsteamanuensis ved Institutt for helsevitenskap, NTNU Gjøvik.

Det er ingen interessekonflikter knyttet til denne fagartikkelen.

Introduksjon

Frivillig arbeid står sterkt i det norske samfunnet (Wollebæk et al., 2015), og i fremtiden er det økende behov for frivillighet for å løse oppgaver i samfunnet, spesielt i helsevesenet (Sørensen, 2019; St.meld. nr. 25 (2005–2006); NOU 2011: 11). Det blir flere eldre og folk lever lenger (Halvorsen, 2020), noe som krever at man tenker nytt om aldring. Det er et stort potensial for at pensjonister kan delta i frivillig arbeid (Hansen & Slagsvold, 2020), og det er viktig at samarbeidet mellom frivillige og helsevesenet tar utgangspunkt i de frivilliges premisser (Andfossen, 2019).

Omtrent 45 prosent av personer mellom 67 og 79 år er engasjert i en form for frivillighet (Meld. St. 34 (2012-2013)). Frivillig arbeid fører til at mennesker lærer, utvikler seg, gir og får kunnskap, og det bidrar til mening i tilværelsen og livskvalitet. Deltagelse i frivillige organisasjoner er med på å skape sosial inkludering gjennom vennskap og å bli innlemmet i et fellesskap (St. Meld. 39 (2006-2007; Wollebæk et al., 2015; Black & Living 2004; Milbourn et al., 2018; Aase, 2016; Vik, 2015). Black & Living (2004) beskriver frivillig arbeid som en meningsfull aktivitet og betydningen det har på helse og velvære i et aktivitetsvitenskapelig perspektiv. Deltagelse i meningsfull aktivitet kan blant annet bidra til økt selvfølelse, trivsel og styrket identitet (Aagaard & Langdal, 2019). Milbourn et al. (2018) trekker frem at det også kan ha en tilsvarende negativ effekt på sosial livskvalitet grunnet muligheten for å danne krevende sosiale relasjoner. Videre er det forestillinger om at frivillighet er for bindende, og at personer vegrer seg for å delta (Aase, 2015).

Tidligere forskning har beskrevet hvorfor personer engasjerer seg i frivillig arbeid. Dette er gjort gjennom kvantitative data, og det pekes på et behov for mer kvalitative data. Målet med denne studien var derfor å bidra med ny kunnskap om opplevelsen av å være frivillig som pensjonist. Mye av det frivillige arbeidet foregår i helsesektoren, derfor kan frivillige ses på som en viktig samarbeidspartner for ergoterapeuter ute i kommunene (Sørensen, 2019).

Problemstilling

Problemstillingen som ble undersøkt i studien var: *Hvordan opplever friske pensjonister deltagelse i frivillig arbeid?* Problemstillingen er avgrenset til å gjelde pensjonister da de utgjør brorparten av frivillige, samtidig som det er få studier som tar for seg deres aktivitetsopplevelse.

Teoretisk perspektiv

Aktivitetsvitenskap handler om menneskelig aktivitet, trivsel og helse og er et tverrvitenskapelig forskningsfelt (Asaba et al., 2017)(Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017). Sentrale begreper innen aktivitetsvitenskap er Ann Wilcocks perspektiver *doing, being, belonging, becoming* (Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017; Wilcock & Hocking, 2015). *Doing*, handler om å gjøre. Det er en viktig faktor for helse og velvære, og begrepet kan relateres til utførelse av meningsfull aktivitet. *Being*, å være, beskrives som resultatet av *doing*. Det handler om tiden man bruker til å reflektere rundt betydningen av det man gjør, og kan ses i sammenheng med livskvalitet og trivsel. *Belonging* handler om tilhørighet. Det dreier seg om å være en del av en gruppe, å føle tilhørighet til andre eller noe som oppleves verdifullt. Denne tilhørigheten kommer gjennom aktiviteter og skaper tilhørighet i samfunnet. *Becoming*, å utvikle seg, handler om å forandre seg og modne gjennom aktivitet og å utvikle sitt potensial og benytte seg av det (Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017; Wilcock & Hocking, 2015). Disse perspektiver vil i artikkelen benyttes for å diskutere resultatene som kom frem gjennom analysene.

Metode

Kvalitativ metode ble benyttet for å besvare problemstillingen. Malterud (2017) beskriver at kvalitativ metode tar sikte på å studere og få innsikt i individers erfaringer, opplevelser, tanker og holdninger ved bruk av åpne spørsmål. Valgt problemstilling ser på hvordan pensjonister opplever deltagelse i frivillig arbeid og fokuserer på aktivitetsopplevelse fremfor årsak til deltagelse. Kvalitativ metode gjør det mulig å belyse nettopp dette.

Det ble utarbeidet en intervjuguide med spørsmål rundt temaene man ønsket å undersøke, se figur 1, neste side.

Intervjuene ble gjennomført individuelt for å få frem den enkeltes opplevelse av å være engasjert i frivillig arbeid (Jacobsen, 2022). Et av intervjuene ble gjennomført digitalt på Face-time, og fem ble gjennomført hjemme hos informantene eller på organisasjonenes lokaler. Seks frivillige i alderen 62 til 80 år deltok i studien, tre kvinner og tre menn. For å komme i kontakt med frivillige har studentgruppen bedt om hjelp fra fire frivillige organisasjoner. De sendte ut et informasjonsskriv til de frivillige, der det ble informert om prosjektet, vilkår for å delta, taushetsplikt, anonymitet og lydopptak. Seks frivillige

Nr	Tema	Intervju – spørsmål
1	Innledende spørsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Hvor lenge har du jobbet frivillig? - Hvor mange timer i uken engasjerer du deg i frivillig arbeid? - Kan du fortelle meg om hva du driver med som frivillig? <ul style="list-style-type: none"> • Er det noe du har erfaring med fra tidligere i livet? • Var det slik du tenkte det kom til å være? - Hva gjorde at du ønsket å arbeide som frivillig? - Hvordan opplevde du å bli tatt imot?
2	Tematiske spørsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Hva vil du trekke frem som det beste ved å være frivillig? - Kan du si litt om motivasjonen din for å jobbe som frivillig? - På hvilken måte har hverdagen forandret seg etter at du begynte som frivillig? - Hvordan føler du deg når du kommer hjem fra den frivillige jobben? - Hva tenker du/tror frivillighet betyr for samfunnet? - Hvordan opplever du det sosiale miljøet der du jobber frivillig? - Hvor lenge ser du for deg å drive med frivillig arbeid?

Figur 1: Tekstboks med spørsmål fra intervjuguide.

fra de fire organisasjonene tok kontakt med studentgruppen per e-post.

Frivillighet er et tema mange har et forhold til, også innad i studentgruppen. Det var derfor viktig å være bevisst på hvilke forestillinger og holdninger vi hadde til temaet (Jacobsen, 2022). For at vår forforståelse i minst mulig grad skulle påvirke resultatene, ble det diskutert i startfasen, ved utarbeidelse av problemstillingen og intervjuguiden og videre, da alle data skulle analyseres og bearbejdes. Dette bidro til at resultatet ble mest mulig upåvirket (Jacobsen, 2022).

For å analysere data ble det benyttet en tematisk analyse som beskrevet av Braun og Clarke (2006). Tematisk analyse er en metode som brukes for å finne, analysere og presentere temaer fra det innhentede materialet. Dette gjøres ved å transkribere, kode og tematisere teksten. Det har blitt brukt et induktivt design i den tematiske analysen. Denne formen for tematisk analyse er data-drevet og kun basert på det innhentede materialet, upåvirket av tidligere forskning (Braun & Clarke, 2006).

Arbeidet med å analysere data ble gjort av studentgruppen i fellesskap. I første fase ble studentgruppen kjent med det empiriske datamaterialet (Braun & Clarke, 2006). Taleopptakene ble transkribert. Dette ga god oversikt over innholdet i intervjuene og dannet grunnlaget for videre analyse.

I andre fase ble kodene som markerte noe interessant i teksten laget. Intervjuene ble kodet hver for seg, hver setning ble analysert for å kunne plukke ut det som var interessant.

I tredje fase var alle intervjuene ferdig kodet. Kodene ble da sett på i en større sammenheng og potensielle temaer ble utviklet.

I fase fire vurderte man om temaene fra fase

tre skulle beholdes, slås sammen eller forkastes. Her ble temaene vurdert med tanke på likheter i meningsinnholdet og det var ønskelig at de ulike temaene kunne skilles fra hverandre.

I fase fem ble de endelige temaene bestemt og navngitt. Vi gikk da tilbake til det empiriske datamaterialet og vurderte innholdet i forhold til temaene. Det ble vurdert hvordan temaene bidro til å svare på problemstillingen. Selv om arbeidsprosessen med å kode var systematisk, var selve kodene som studentgruppen utarbeidet for upresise. Det var behov for å gå tilbake til det transkriberte datamaterialet for å få klarhet i kodenenes innhold. Kodene var for vage og lite beskrivende, noe som førte til at det ble uoversiktlig da de skulle samles til temaer.

Gruppen vekslet mellom fase fire og fem før de endelige temaene var klare. Denne prosessen ble lettere av at fase én til fire la grunnlag for et godt gjennomarbeidet og organisert empirisk datamateriale.

I fase seks ble de endelige temaene ferdigstilt (Braun & Clarke, 2006). Temaene ble i resultatavsnittet illustrert ved bruk av beskrivende sitater fra det transkriberte materialet, og resultatene ble videre drøftet i diskusjonsavsnittet.

Etikk

Prosjektet ble godkjent av NSD (ref.nr. 168055) før oppstart. Deltakerne fikk tilsendt et informasjonsskriv hvor det ble informert om taushetsplikt, retten til å trekke sitt samtykke (Jacobsen, 2022), hvordan lydopptak av intervjuene samt transkripsjoner blir behandlet (Dalland, 2017) og at all data som kunne være avslørende, ble enten fjernet eller erstattet med mer generelle beskrivelser (Jacobsen, 2022).

Resultat

Gjennom analyse av det empiriske datamaterialet utmerket tre temaer seg.

1. frivillighet fører til en meningsfull hverdag
2. personlig utvikling gjennom frivillighet
3. frivillighet som et adelsmerke ved det norske samfunnet

FRIVILLIGHET FØRER TIL EN MENINGSFULL HVERDAG

De fleste informantene beskrev at de hadde hatt en formening om at de skulle engasjere seg i frivillig arbeid da de gikk av med pensjon. Samtlige sa at de opplevde å ha et ønske om å gi av seg selv, og en informant sa:

«(...) og har vel alltid følt at jeg har noe å gi utover det å bare jobbe og tjene penger. Og jo eldre jeg blir, jo mer ydmyk blir jeg egentlig i forhold til at jeg, kjære vene, jeg har da hatt et godt liv, og jeg kan vel gjerne gjøre litt tilbake for mine med-mennesker.»

Å føle seg til nytte var en motiverende faktor hos informantene. De opplevde å bli satt pris på av deltakerne gjennom aktivitetene de engasjerte seg i, som for eksempel å være besøksvenn. De beskrev at deltakerne så frem til besøkene, og at det var et høydepunkt i uken. For noen av deltakerne var besøksvennen så betydningsfull at de nærmest ble sett på som familie. Det kunne imidlertid føre til at etiske dilemmaer oppsto, for eksempel ved at deltakerne ønsket å gi besøksvennen gaver av stor verdi. Dette opplevde informantene som utfordrende selv om det var et uttrykk for takknemlighet. En annen informant jobbet med integrering og sa noe om gleden ved å se utviklingen hos deltakerne. *«(...) de blomstrer opp. Tør å gå ut å handle, det gjorde hun ikke før. Det føltes nyttig og meningsfullt å bidra til at andre ble selvstendige.»*

Flere av informantene snakket om viktigheten av å ha noe eget å gjøre. Det var en felles oppfatning at det er viktig å ha et sosialt nettverk utenfor sin egen familie. En sa: *«Jeg har jo barn og barnebarn, men jeg kan ikke være med de hele tiden.»* Deltagelse i frivillig arbeid gav informantene et sosialt fellesskap og en arena der rollen som frivillig hadde betydning for andre. Arbeidsoppgavene i organisasjonen påvirket i hvilken grad de følte seg til nytte. En informant trakk frem et eksempel:

«(...) tidvis så kommer vi mange frivillige og så er det få deltagere. Da blir det litt sånn, da prater vi

med hverandre da. Veldig sosialt, men ... da føler jeg at jeg hjelper ikke (navnet på organisasjonen) med så voldsomt.»

Informantene fortalte at det frivillige arbeidet tok mye tid, men at det ble det man gjør det til. Dette gikk igjen hos alle informantene, de ønsket å gi av egen tid. *«(...) jeg føler at jeg har tid til overs.»* Flere fortalte at de hadde fått tilbakemelding fra familie og venner om at de syntes det frivillige arbeidet tok for mye tid, mens informantene selv syntes det var verdt det fordi det opplevdes meningsfullt. *«(...) så jeg har ikke så mye tid til venner som jeg hadde før. Men så har jeg jo så mange venner i foreningen.»* Informantene kunne ha lange dager med arbeid, men satt likevel igjen med et overskudd. En sa: *«(...) er utslitt etter en vakt med 10 000 skritt på betonggulv. Men absolutt overskudd. Jeg gleder meg til hver torsdag. Den er skjermet for alle andre ting så sant det er mulig.»*

Det sosiale miljøet var en stor del av det å være frivillig og en viktig motivasjon for mange av informantene. De opplevde at deltagelse i frivillig arbeid kunne være en inngangsport til nye venner. *«Det er en familie. Det er veldig lett å bli kjent.»* Noen snakket også om det å utvikle nye vennskap senere i livet. Det kan være vanskelig å bli kjent med nye mennesker i pensjonsalder, da man ofte har færre møtepunkter enn tidligere. Man er ikke i arbeid lenger, og overgangen til pensjonisttilværelsen kunne bli stor for noen, *«(...) jeg var vant til å treffe mange folk i løpet av dagen også plutselig så gjorde jeg ikke det.»* Det var enkelt å bli kjent og den generelle innstillingen er at *«alle frivillige er jo greie. Det må de være!»*

PERSONLIG UTVIKLING GJENNOM FRIVILLIG ARBEID

Informantene mente at det aldri var for sent å lære noe nytt. De så det som positivt at de kunne kombinere ny kunnskap og nye ferdigheter med tidligere arbeidserfaringer inn i det frivillige arbeidet. Dette gav dem trygghet i arbeidsoppgavene de har som frivillige. Det frivillige arbeidet blir meningsfullt hvis de får oppleve mestring, føle at de er en del av et team og om arbeidsoppgavene er spennende. Dette var viktige faktorer for å oppnå personlig utvikling gjennom frivillig arbeid. En informant som tidligere kun jobbet sammen med én og én bruker sa. *«Jeg ville gjerne komme inn i et team der det var flere, hvor du fikk en mere sånn samhandling (...)»* Ved-

kommande forklarte at arbeidsoppgavene var trivelige, men savnet å jobbe i team med andre frivillige. I situasjoner der enkelte faktorer mangler, hadde noen valgt å takke nei eller å bytte til andre oppgaver. De opplevde at de frivillige organisasjonene respekterer og legger til rette for at de skal få jobbe med ting de synes er interessant.

Det var et stort spenn i arbeidsoppgavene til informantene som har deltatt i studien. Det kunne være bilkjøring, norskundervisning, våketjeneste, matlaging, arrangere turer og andre sosiale sammenkomster. Det var ikke en selvfølge å velge arbeidsoppgaver som man var fortrolig med fra før. Noen så frivillighetsarbeid som en mulighet til å være med på nye ting som de hadde lite erfaring med for å utfordre og utvikle seg selv. Dette kunne være aktiviteter som de ikke kunne prioritere tidligere grunnet arbeid og familieliv. Frivillig arbeid gav muligheten til å utforske nye sider ved seg selv, man kunne prøve seg frem og se hva man trivdes med.

For å kunne utføre enkelte arbeidsoppgaver måtte de gjennomføre kurs for å bli kvalifisert. Dette opplevdes som veldig positivt og nødvendig fordi de jobbet for og med mennesker i vanskelige og sårbare situasjoner. Noen av informantene hadde som oppgave å være våkevakt for døende personer. En av dem sa: *«Det er mange som er ensomme. Jeg har opplevd flere som ikke har noen familie. De skal ikke dø alene.»* De satte ord på viktigheten av fellesskap og det å ikke være alene i livets siste timer, når familie og venner ønsker støtte eller ikke kan være til stede. *«For jeg er av den oppfatning at det er ingen som skal ligge på det siste og være redd.»* Informantene beskrev at de fikk mange sterke møter, og det etterlot tanker og inntrykk som preget dem som mennesker, og som dermed førte til personlig utvikling.

«(...) jeg setter mye mer pris på det å stå opp om morgenen og være frisk. Man ser mye elendighet, sant? Når vi går ut døren etter en dag så er man bare glad for at man er der man er. Du blir minnet om det hele tiden.»

Informantene erfarte at deltagelse i frivillig arbeid bidro til at de fikk et utvidet perspektiv på livet. De jobber sammen med frivillige i alle aldre og blir utfordret av andres tanker og meninger. De ønsker ikke *«å leve i en boble»* der alt handler om eget liv, og de mener at det er en viktig egenskap å kunne se det positive i ting og sette pris på forskjeller mellom folk. En av informantene satte det litt på spissen og

sa: *«Jeg har jevnaldrende som sitter på kafé eller på kro og skjærer tenner og er sure og snakker dritt om alt mulig rart og sliter med å se de positive tingene og det synes jeg er trist.»* Å delta i frivillig arbeid gjorde at informantene holdt hodet og kroppen i gang, ved å holde på noen faste rutiner. En sa: *«Du har vel litt godt av å være bundet av klokken også når du er pensjonist, (...) og for meg så har det betydning veldig mye, både for helsen, min egen psykiske helse og ja. Å få bidra.»*

Et fremtredende fellestrekk hos informantene var at personlige verdier og holdninger var en del av grunnmuren i tjenesten som frivillig. Informantene snakket om det å hjelpe andre – ikke kun fordi det er behov for hjelp, men fordi det å hjelpe er en viktig verdi i seg selv. *«Det å kunne gi andre trygghet er jo en veldig fin ting.»* Erfarne frivillige tok ansvar for nye frivillige, og sørget for at de ble godt tatt imot og fikk en god start. Det blir arrangert sosiale arrangementer for frivillige, og informantene syntes det var både hyggelig og stimulerende å være sammen med andre rundt slike aktiviteter. De utvikler seg ved å lære av hverandre og dele tanker og erfaringer om det frivillige arbeidet.

FRIVILLIGHET SOM ET AEDELSMERKE VED DET NORSKE SAMFUNNET

Viktigheten av frivillighet i samfunnet var et tema som alle informantene snakket om. Frivillighet ble beskrevet som *«(...) et adelsmerke ved det norske samfunnet.»* Flere hadde en felles oppfatning av at Norge ikke hadde vært det samme uten. Frivillighet er noe som møter de fleste nordmenn i hverdagen, for eksempel som besøksvenn, frivillige som deltar i leteaksjoner etter savnede, frivillige som vedlikeholder turisthytter, frivillige i organisasjoner som skaper sosiale møteplasser for de som ikke har andre steder å gå til, og fritidsaktiviteter for barn og unge. En informant trakk frem viktigheten av nettopp dette og sa: *«Uten frivilligheten så hadde jo idretten stoppet opp for eksempel. Barne- og ungdomsidretten hadde sannsynligvis stoppet opp og hva slags samfunn hadde vi fått da?»* Frivillig arbeid sørger for at mange viktige tilbud for sårbare grupper holdes i gang, og flere av informantene gjorde seg tanker om hvilke konsekvenser det ville få for samfunnet hvis færre engasjerer seg i frivillighet. Som en sa: *«Altså uten frivillighet, hva skulle vi gjort da?»*

Informantene mente at frivillighet er en viktig ressurs som samfunnet trenger, men de hadde en felles oppfatning av at det blir færre og færre som

engasjerer som frivillig, «(...) dessverre så tror jeg at frivilligheten er på vei ned.» Flere informanter påpekte at unge i dag ikke har tid til frivillig arbeid fordi tiden ikke strekker til.

«Men jeg tenker på barn og unge også. Ser på min egen familie, hvor jeg har en datter og de har to små. Det går så vidt rundt. Sånn var det ikke i vår tilværelse når mor var hjemme. Nå er det jo ingen som er hjemme. Alle må ut og jobbe og det er, ja, ganske så krevende tid når man har småbarn i hvert fall.»

Eldreboen vil bli en utfordring for samfunnet de kommende årene. Informantene understreket at helsevesenet er presset med lav bemanning, og at frivillige kan være en viktig ressurs. De fleste av informantene mente at friske pensjonister burde bruke mer tid på å avlaste og hjelpe til innenfor eldreomsorgen fremover.

«(...) fordi at hvis du vil ha det bra selv når du blir eldre, så må det kanskje være slik at når du er frisk og er fri 24/7 så bør det være mulighet for å sette av en dag.»

Selv om frivillighet ikke kan løse utfordringene i sin helhet, så kan frivillig innsats være et verdifullt bidrag i samfunnet. Hvis flere hadde engasjert seg, ville det vært en syklus som hadde gått opp. En informant beskrev at forholdet mellom de som trenger hjelp og de som skal hjelpe, ikke er i balanse:

«(...) det er for få friske hender og etterveksten der er jo dårligere. Fordi det er flere eldre enn det er unge som kommer inn i arbeidslivet. Så det er jo ikke helt bra.»

Diskusjon

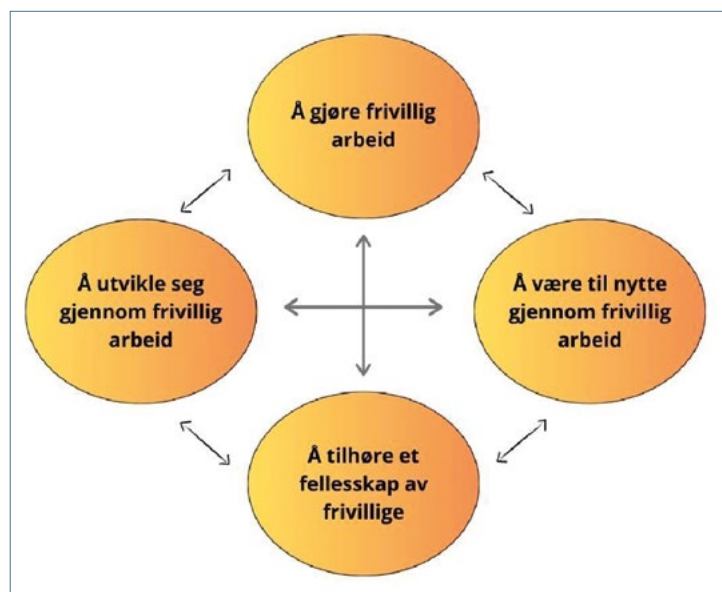
Analysene viste at tre temaer utmerket seg som spesielt viktige for informantene:

- motivasjon for å være frivillig
- personlig utvikling gjennom frivillig arbeid
- frivillighet i en samfunnssammenheng

Problemstillingen *Hvordan opplever friske pensjonister deltagelse i frivillig arbeid?* vil bli besvart ved å diskutere de tre temaene opp mot Ann Wilcocks begreper *doing, being, belonging, becoming* (Wilcock & Hocking, 2015), se figur 2 og tidligere forskning, .

DOING, Å GJØRE FRIVILLING ARBEID

Informantene ønsket en aktiv pensjonisttilværelse og mente det var viktig å gjøre ting som har personlig verdi og bidrar til positivt innhold i hverda-

Figur 2: Ann Wilcocks begreper *doing, being, belonging, becoming*.

gen. Slike aktiviteter oppleves som meningsfulle (Aagaard & Langdal, 2019). *Å gjøre* beskriver en handling, det kan være å utføre noe, å skape noe eller å sørge for noe (Wilcock & Hocking, 2015) og innebærer alt et menneske gjør som påvirker på godt og vondt (Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017). Ved å jobbe frivillig er de med på å gjøre noe for andre, og informantene opplevde at det bidro til økt trivsel og mening i hverdagen. Forskning viser at frivillig arbeid har sammenheng med fysisk og psykisk helse (Black & Living, 2004). I gruppen eldre voksne fant de ut at å jobbe frivillig kan bidra til økt livskvalitet, opplevelse av bedre helse og mening i hverdagen, og at det oppleves som en meningsfull aktivitet av den frivillige. Flere av informantene så verdien av tidligere erfaringer og kunnskap og ønsket å dra nytte av det i arbeidsoppgavene som frivillig. Dette kan være en motiverende faktor for å engasjere seg, spesielt når innholdet i det frivillige arbeidet kan knyttes til tidligere livserfaringer. Det er en av grunnene til at folk velger å delta som frivillig (Hansen & Slagsvold, 2020).

Det er også en skyggeside ved å være frivillig. Noen av informantene fortalte at venner og familie kunne syntes at det tar for mye tid. All deltagelse i frivillig arbeid krever at det prioriteres tid, krefter og innsats og kan derfor være frustrerende og emosjonelt krevende (Wollebæk et al., 2015). Resultatene illustrerer likevel klart at mens informantene erkjenner at det potensielt kan gå utover personlige relasjoner, så opplevde de fordelene som større enn ulempene.

Følelsen av å bety noe for andre ved å yte hjelp og å «gi noe tilbake» er en av motivasjonsfaktorene for å drive med frivillig arbeid.

Det var enighet blant informantene om at frivillighet er en viktig del av det norske samfunnet. Barne- og ungdomsidrett, eldreomsorg, vedlikehold av friluftsarealer, sosiale møteplasser og tjenester for sårbare grupper er tilbud som er avhengig av frivillighet. Når personer engasjerer seg i frivillig arbeid, har de en direkte påvirkning på samfunnet (Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017, St. Meld. 39 (2006-2007)).

BEING, Å VÆRE TIL NYTTE VED Å VÆRE FRIVILLIG

Resultatene viser at det er viktig for informantene å *være til nytte*, og at det er en betydelig motivasjon for å være frivillig. Følelsen av å bety noe for andre ved å yte hjelp og å gi noe tilbake er en av motivasjonsfaktorene for å drive med frivillig arbeid (Black & Living, 2004). Det samme kommer frem i en rapport fra Senter for omsorgsforskning, der det står at de frivillige opplever glede over å hjelpe andre (Aase, 2015). Følelsen av nytte er et resultat av å være frivillig (Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017). Å være er det eksistensielle utbyttet av en handling, det man sitter igjen med etter å ha gjort noe og kan sees på i sammenheng med trivsel og livskvalitet (Lindahl-Jacobsen & Jessen-Winge, 2017).

Følelsen av å være til nytte opplevdes tilfredsstillende og gav informantene mestringfølelse. Det var avgjørende for informantene i det frivillige arbeidet, og det var en av faktorene som de gav uttrykk for at hadde en positiv effekt på deres psykiske helse. Deltagelse i frivillig arbeid øker velværet hos eldre voksne (Morrow-Howell et al., 2003). Det har en positiv innvirkning på den psykiske helsen, og det er selve opplevelsen av å jobbe frivillig som er avgjørende (Milbourn et al., (2018). Informantene opplevde å få nye roller gjennom frivillig arbeid. Ved å være frivillig kan man på et vis få tilbake roller man tidligere hadde som yrkesaktiv, eller få helt nye (Black & Living, 2004). Over tid blir roller en del av identiteten (Wollebæk et al., 2015). Dette er en motiverende faktor for mange frivillige, spesielt i tilfeller der overgangen mellom yrkesliv og pensjonisttilværelse er krevende, og ellers ved tap eller savn av roller. Ayalon (2008) beskriver at frivillig arbeid gjør at den frivillige kan beholde rollen som en bidragsyter i samfunnet også som pensjonist og peker på at noen ser en sammenheng mellom antall roller og helsegevinst. På den andre siden trekkes det frem at det er viktigere at roller er i tråd med egen identitet, enn at man har flere roller (Ayalon, 2008).

BELONGING, TILHØRIGHET TIL ET SOSIALT FELLESSKAP OG SAMFUNNET

Resultatene viser at et sosialt fellesskap forsterker følelsen av *tilhørighet* blant de frivillige. Tilhørighet skapes gjennom frivillig innsats der de jobber mot et felles mål og har like holdninger og verdier (Wilcock & Hocking, 2015). Ønsket om å bli en del av et sosialt miljø var en av motivasjonsfaktorene til informantene. Mennesker har et iboende behov for å være sosiale og kjenne på tilhørighet. Dette kan oppnås gjennom deltagelse i frivillig arbeid (St. Meld 39, (2006-2007)). Resultatene viser at noen kan oppleve tilhørigheten som så sterk at de sammenligner det med en familie. Forskning viser at sosial støtte og kontakt er verdifullt for de frivillige, og gjør at det kan oppleves som å ha en utvidet familie (Black & Living, 2004). Sosial tilhørighet reduserer ensomhet. Det er funnet en sammenheng mellom hvor mye tid man bruker på frivillig arbeid og utbyttet man får, men antall timer avgjør ikke kvaliteten på opplevelsen (Milbourn et al., 2018). For at frivillige skal oppleve tilhørighet over tid er det viktig at de får en god start og at forventningene og det organisasjonen kan tilby stemmer overens med hverandre (Wollebæk et al., 2015).

Det kommer frem i resultatene at deltagelse i frivillig arbeid ofte førte til nye venner og bekjenskaper. Frivillige treffer oftere nye mennesker og danner derfor flere relasjoner, men det er lik sannsynlighet for at relasjonene oppleves positive som negative (Milbourn et al., 2018). Denne studien har ikke funnet tegn til at nye relasjoner opplevdes belastende for informantene. Det har blitt beskrevet problematiske situasjoner som kunne utviklet seg til å bli svært belastende, men dette har blitt unngått ved hjelp av gode rutiner i frivillighetsorganisasjonen. Viktigheten av dette understrekes i Stortingsmelding 29 (2012-2013) der det står at ledelsen *må ha gode kommunikasjonsferdigheter, utholdenhet og høy sosial kompetanse* (Meld. St. 29 (2012-2013), s. 67).

Gjennom deltakelse i en frivillighetsorganisasjon bidrar man til at andre opplever tilhørighet til lokalsamfunnet. Frivillige er miljøskapere som holder i gang viktige aktiviteter, som blant annet barne- og ungdomsidrett, kulturtilbud, og de er opptatt av trivsel i nærmiljøet (St. Meld. 39 (2006-2007)). Den største arenaen for frivillighet i samfunnet er barne- og ungdomsidretten. Det er et tilbud som preger stort sett alle lokalsamfunn i Norge. Lokale idrettsklubber gir barn og unge tilhørighet, og det er en forutsetning for gode oppvekstvilkår (St. Meld. 39 (2006-2007)).

BECOMING, UTVIKLING GJENNOM FRIVILLIG ARBEID

Resultatene viser at frivillig arbeid kan være en arena for å utforske nye sider ved seg selv og for *personlig utvikling*. Det handler om å utvikle seg gjennom aktivitet (Wilcock & Hocking, 2015). Informantene opplevde personlig utvikling gjennom frivillig arbeid. I resultatene understrekes det at fellesskapet innad i en organisasjon er en plass hvor man kan lære, utvikle seg, gi og få kunnskap gjennom å dele erfaringer med andre. Personlig utvikling, fortsatt læring og sosiale fellesskap er motivasjonsfaktorer for å være frivillig (Wollebæk, 2015). Dette er faktorer som er med på å gi mening i tilværelsen og livskvalitet for de frivillige (St. Meld. 39 (2006-2007)). Informantene var opptatt av å være aktive og å fortsette å lære, også etter endt yrkesliv. Frivillighet gav dem en arena der de kunne bruke sin kunnskap og livserfaring, mens de hjelper andre. En del av den frivillige aktiviteten krevde at informantene deltok på interne kurs. Frivillig arbeid kan sees på som en læringsprosess, der man bruker levd erfaring som fundament samtidig som man får nye ferdigheter (Tøsse, u.å.).

Resultatene viser at informantenes egne tanke sett utfordres gjennom deltagelse i frivillig arbeid. De lærte om hvordan andre har det, reflekterte over egne liv, la bort egne problemer og fikk nye perspektiver (Black & Living, 2004). Informantene fortsatte å vokse og utvikle seg ved å være sammen med andre mennesker (Aase, 2015). Dette stemmer overens med resultatene, hvor informantene beskrev hvordan møter med deltakere etterlot sterke inntrykk, og at det var sunt å utfordre egne oppfatninger.

Resultatene viser at informantene mener flere pensjonister burde bli frivillige, spesielt innen helse, fordi det trengs flere hender for å takle eldrebølgen. Helsevesenet er presset fordi det er mangel på kvalifisert helsepersonell, for få utdanner seg innen helse- og sosial og det blir stadig flere eldre med hjelpebehov (Meld. St. 29 (2012-2013); St.meld. nr. 25 (2005-2006); NOU 2011: 11). Dette stemmer med informantenes inntrykk av eldreomsorgen. Det er en sektor som er avhengig av frivillig innsats, og pensjonister har mye å bidra med her. Ved å jobbe frivillig kan de bli en ressurs og en del av løsningen på utfordringene (Meld. St. 29 (2012-2013)).

Styrker og svakheter ved studien

Å benytte en kvalitativ metode muliggjorde å komme tett på informantene og deres personlige tanker

og meninger om det å være frivillig (Dalland, 2017). Ved å bruke en semistrukturert intervjuguide kom det individuelle og unike ved hver informants opplevelse frem (Kvale & Brinkman, 2019). Den inneholdt forhåndsformulerte spørsmål som sørget for at alle intervjuene dekket de samme temaene, uavhengig av intervjuer. Intervjuguiden ga intervjuene lik struktur, samtidig som den tillot intervjuerne å ta individuelle valg, for eksempel vedrørende spontane oppfølgingsspørsmål (Kvale & Brinkman, 2019).

Fem av intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt, enten hjemme hos informantene eller i frivillighetsorganisasjons lokaler, mens et intervju foregikk digitalt. Å møte informantene i egne omgivelser skapte en hyggelig og avslappet atmosfære hvor det var rom for å bli bedre kjent og snakke om andre ting enn det som omhandlet intervjuene (Jacobsen, 2022). Det intervjuet som ble gjennomført digitalt opplevdes som en litt kunstig situasjon og ga ikke de samme mulighetene for å starte en god relasjon, som ved de fysiske intervjuene (Jacobsen, 2022). Intervjuet ble det korteste av de seks, men var innholdsrikt med utfyllende og presise formuleringer fra informanten. Det kan tenkes at den litt kunstige settingen bidro til færre avsporinger, og at det ble mer naturlig å holde seg til temaet.

Resultatene fra studien er i tråd med tidligere forskning som tar for seg samme aldersgruppe og tema, og støttes også av tidligere forskning på andre aldersgrupper og fra andre land enn Norge (Ayalon, 2008; Black & Living 2004; Milbourn et al., 2018; Morrow-Howell et al., 2003; Wollebæk et al., 2015). Det kan tyde på at studien har ekstern validitet (Jacobsen, 2022), men dette er ikke et mål i seg selv ettersom kvalitative studier har som hensikt å belyse de unike informantenes opplevelser og erfaringer (Malterud, 2017).

Konklusjon

Målet med denne studien var å svare på problemstillingen: *Hvordan opplever friske pensjonister deltagelse i frivillig arbeid?* Resultatene viser at informantene opplevde frivillig arbeid som en meningsfull aktivitet. De har et ønske om å gi av seg selv, og gjennom frivillig arbeid føler de seg til nytte, de får tilhørighet til et sosialt miljø og opplever personlig utvikling og mestring. Frivillig arbeid er helsefremmende og gir mening og trivsel i hverdagen, men det forutsetter at aktiviteten er tilpasset hver enkelt med tanke på interesser og forutsetninger. Deltagelse i frivillig arbeid kan gi

økt livskvalitet, spesielt med tanke på psykisk helse og sosial tilhørighet. Fremover vil det være behov for flere hender i helsevesenet for å håndtere de kommende utfordringene med eldrebølgen. For at samfunnet skal kunne dra nytte av ressursene til en stadig voksende pensjonistgruppe, er det viktig med mer forskning for å forstå hvordan de opplever deltagelse i frivillig arbeid, og hvordan det kan tilrettelegges for økt deltagelse. Dette vil gagne både individet og samfunnet.

Litteraturliste

- Aagaard, M. & Langdal, I. (2019). Centrale begreber inden for ergoterapi. I Å. Brandt, H. Peoples & U. Pedersen (Red.), *Basisbog i ergoterapi* (4. utg., s. 117). Munksgaard.
- Aase, E.L. (2016). *Morgendagens aktivitetssenter – noe helt nytt* (rapportserie nr. 3/2016). Senter for omsorgsforskning. https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2427012/Rapport_3-2016_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Andersen, E. S., & Schwencke, E. (2020). *Prosjektarbeid: en veiledning for studenter* (5. utgave. ed.). Fagbokforlaget.
- Asaba, E., Josephsson, S., Jonsson, H., Videnskabsteoretisk, filosofisk og teoretisk grundlag for aktivitetsvidenskapen. I Kristiansen, H. K., Schou & A. S. B., Mærsk, J. L. (Red.), *Nordisk aktivitetsvidenskap* (1. utg., s. 17-27). Munksgaard.
- Ayalon, L. (2008). Volunteering as a predictor of all-cause mortality: what aspects of volunteering really matter? *Int Psychogeriatr*, 20(5), 1000-1013. <https://doi.org/10.1017/S1041610208007096>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Black, W., & Living, R. (2004). Volunteerism as an Occupation and its Relationship to Health and Wellbeing. *The British journal of occupational therapy*, 67(12), 526-532. <https://doi.org/10.1177/030802260406701202>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: qualitative, quantitative & mixed methods approaches* (5th edition. ed.). Sage.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg. ed.). Gyldendal akademisk.
- Ergoterapeutene. (u.å.). *Alle skal kunne delta. Ergoterapeuters kjernekompetanse*. Ergoterapeutene.org. <https://ergoterapeutene.org/ergoterapi/>
- Halvorsen, T. (2020). Sintef. Hentet fra *Nå skyter eldrebølgen fart på alvor*: <https://www.sintef.no/siste-nytt/2020/na-skyter-eldrebolgen-fart-pa-alvor/>
- Hansen, T., & Slagsvold, B. (2020). Refleksiv frivillighet i en norsk kontekst: –om eldres deltakelse, motivasjon og potensiale. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(1), 4-19.
- Helsebiblioteket (2021). Kunnskapsbasertpraksis.no. (sist faglig oppdatert 17. Sep. 2021, lest 30.11) tilgjengelig fra <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no#kunnskapsbasert-praksis>
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utgave. ed.). Cappelen Damm akademisk.
- Kristensen, H. K., Præsentation af aktivitetsvidenskab i et nordisk perspektiv. I Kristiansen, H. K., Schou & A. S. B., Mærsk, J. L. (Red.), *Nordisk aktivitetsvidenskab* (1. utg., s. 17-27). Munksgaard.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2019). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg.) Gyldendal Akademisk
- Lindahl-Jacobsen, L., Jessen-Winge, C.) Meningsfulde aktiviteter betydning for sundhed og velvære. I Kristiansen, H. K., Schou & A. S. B., Mærsk, J. L. (Red.), *Nordisk aktivitetsvidenskab* (1. utg., s. 61-76). Munksgaard.
- Meld. St. 34 (2012-2013). *Folkehelsemeldingen*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-34-20122013/id723818/>
- Meld. St. 29 (2012-2013). *Morgendagens omsorg*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-29-20122013/id723252/>
- Millbourn, B., Saraswati, J., & Buchanan, A. (2018). The relationship between time spent in volunteering activities and quality of life in adults over the age of 50 years: A systematic review. *British Journal of Occupational Therapy*, 81(11), 613-623. <https://doi.org/10.1177/0308022618777219>
- Morrow-Howell, N., Hinterlong, J., Rozario, P. A., & Tang, F. (2003). Effects of Volunteering on the Well-Being of Older Adults. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*, 58(3), S137-S145. <https://doi.org/10.1093/geronb/58.3.S137>
- NOU 2011: 11. (2011). *Innovasjon i omsorg*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/5fd24706b4474177bec0938582e3964a/no/pdfs/nou201120110011000dddpdfs.pdf>
- St. Meld. nr. 39 (2006-2007). *Frivillighet for alle*. Kultur- og kirkedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-39-2007-/id477331/>
- St. Meld. Nr. 25 (2005-2006). *Mestring, muligheter og mening*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-25-2005-2006-/id200879/>
- Søk & skriv (2022). *IMRaD-modellen. Søk & skriv*. <https://www.sokogskriv.no/skriving/imrad-modellen.html#introduksjon>
- Sørensen, V. L. (2019). Ergoterapi i internasjonalt perspektiv. In Å. Brandt, H. Peoples, & U. Pedersen (Eds.), *Basisbog i ergoterapi: aktivitet og deltagelse i hverdagslivet* (4. udg. ed., pp. 489-501). Munksgaard.
- Tøsse, S. (U.å.). *Man lever så lenge man lever*. Voksenopplæringsforbundet. Studieforbundenes interesseorganisasjon. <https://www.vofo.no/ressurser/fag-og-forskning/man-lever-saa-lenge-man-laerer/>
- Vik, K. (2015). *Mens vi venter på eldrebølgen : fra eldreomsorg til aktivitet og deltakelse*. Gyldendal akademisk.
- Wollebæk, D., Sætrang, S., & Fladmoe, A. (2015). *Betingelser for frivillig innsats: Motivasjon og kontekst*. Rapport fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

OPPSUMMERT FORSKNING

Ergoterapeuter i kommunehelsetjenesten deltok mindre i forskning og utviklingsarbeid i 2022 enn i 2018

Dette er en kort presentasjon av en publisert norsk studie som viser kommuneergoterapeuters deltagelse i forsknings- og utviklingsarbeid. Den ble publisert i 2024 i det vitenskapelige tidsskriftet Occupational Therapy In Health Care.

Av Sissel Horghagen, Tore Bonsaksen, Cathrine Arntzen, Ruca Maass, Unni Sveen, Merethe Hustoft og Linda Stigen

*Sissel Horghagen er professor ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Trondheim.
E-post: Sissel.Horghagen@ntnu.no.*

Tore Bonsaksen er professor ved Universitetet i Innlandet, Elverum og VID Vitenskapelige Høgskole, Stavanger.

Cathrine Arntzen er professor ved UiT, Norges arktiske universitet, Tromsø.

Ruca Maas er førsteamanuensis ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Trondheim.

Unni Sveen er professor emeritus ved OsloMet, Oslo.

Merethe Hustoft er førsteamanuensis ved Høgskolen på Vestlandet, Bergen.

Linda Stigen er førsteamanuensis ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, campus Gjøvik.

INTRODUKSJON

Denne artikkelen er en av flere artikler som er publisert fra kommuneergoterapistudien. Kommuneergoterapistudien er initiert og gjennomføres av en nasjonal forskningsgruppe bestående av ergoterapeuter fra universiteter og høyskoler i ulike deler av landet.

Kommuneergoterapistudien startet i 2017, og hadde som hensikt å skaffe kunnskap om ergoterapeuter og deres tjenestetilbud i kommunene, hvordan de opplever sine roller og sine ansvarsoppgaver, samt hvordan tjenestene er organisert og forankret i strategiske dokumenter. Studien ser på disse temaene og sammenligner blant annet data om ergoterapi i kommunene før og etter lovpålegget av ergoterapi i kommunehelsetjenesten (Arntzen et al., 2019; Bonsaksen et al., 2019; Bonsaksen et al., 2020; Horghagen et al., 2020).

Kommuneergoterapistudien er nå i sin andre fase der en ny

spørreundersøkelse ble sendt ut i 2022, og fokusgruppeintervjuer ble gjennomført i 2024.

Artikkelen som blir presentert i en kortversjon her i Ergoterapeuten, handler om kommuneergoterapeuters involvering i forsknings- og utviklingsarbeid (FoU-arbeid). Den tar utgangspunkt i datamaterialet i spørreundersøkelsen som handlet om deltagelse i FoU-arbeid. Det ble også gjennomført en tilsvarende studie om kommuneergoterapeuters involvering i FoU-arbeid basert på det første datamaterialet fra 2017 (Bonsaksen et al., 2019).

Helsetjenestene er i stadig endring relatert til nasjonale politiske føringer og lovverk. Særlig har det skjedd store endringer etter innføringen av Samhandlingsformen (Helsedepartementet, 2008). Målet har vært å bedre samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjenestene med blant annet overføring av flere helsetjenester fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten.

Ergoterapeuter i kommunene bidrar med hverdagsrehabilitering, hverdagsmestring, - og med forebyggende arbeid og helsefremming. Ergoterapeutene er ofte en del av tverrfaglige og spesialiserte team med økt krav til kompetanse (Horghagen et al., 2020).

Forskere som er tilknyttet universitetene, er ofte engasjert i å utforske ergoterapitjenester i kommunehelsetjenesten, men vi vet mindre om de praktiserende ergoterapeutenes deltagelse i FoU-arbeid (Bonsaksen et al., 2020). Disse har kunnskap om hvilke forskningsspørsmål som er relevante. I tråd med Kielhofner (2009) er deres deltagelse nødvendig for å sikre en kunnskapsbasert praksis. Dette nødvendiggjør mer forskning på ergoterapeuters yrkesutøvelse; på tjenestenes innhold og organisering (Bolt et al., 2019; Crooke & Olswang, 2015; Halle et al., 2018) både nasjonalt og internasjonalt. Målet med denne studien var å utforske norske kommuneergoterapeuters involvering i FoU-arbeid, hvilke tema de fordyper seg i og hva de ønsker og har behov for av videre forskning.

METODER

Spørreundersøkelsen ble sendt til 2122 kommuneergoterapeuter som var medlemmer av Ergoterapeutene på det gitte tidspunktet. Vi mottok i alt 617 svar som gir en responsrate på 29 prosent. Av de 617 deltakerne var 93 prosent kvinner, gjennomsnittsalderen var 42 år. De hadde i gjennomsnitt 14 års erfaring fra arbeid som ergoterapeut.

Studien benyttet et tverrsnittsdesign med både kvantitative og kvalitative elementer og inneholdt både lukkede og åpne spørsmål. De kvantitative dataene ble over-

Figur 1. Originalartikkelen «Community-Working Occupational Therapists' Involvement in Research and Development Projects in Norway» ble publisert i *Occupational Therapy In Health Care* 02.07.2024. Referanse: Horghagen, S., Bonsaksen, T., Arntzen, C., Maass, R., Sveen, U., Hustoft, M., & Stigen, L. (2024). *Community-Working Occupational Therapists' Involvement in Research and Development Projects in Norway*. *Occupational Therapy In Health Care*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/07380577.2024.2364178>

ført til SPSS for Windows, versjon 29 (IBM Corporation, 2022) for analyse, og logistisk regresjon ble brukt for å undersøke sammenhenger med ergoterapeutenes deltagelse i FoU-arbeid. De åpne spørsmålene ble analysert etter O'Cathain og Thomas (2004) sine punkter for analyse.

Norsk senter for forskningsdata godkjente studien (prosjektnummer 52827).

RESULTAT

Studien presenterte både kvantitative og kvalitative resultater. Av alle ergoterapeutene som fikk tilsendt spørreundersøkelsen, rapporterte 19 prosent at de deltok i FoU-arbeid. Deltagelse i FoU-arbeid var assosiert med å ha videreutdanning ut over bachelorutdanningen. Ergoterapeuter med videreutdanning hadde høyere sannsynlighet for å engasjere seg i FoU-arbeid (odds ratio = 2,32, $p > .01$)

En viktig hindring for delta-

gelse ble identifisert som økt arbeidspress etter COVID-19-pandemien. Blant de som ikke deltok i FoU-arbeid, rapporterte 40,4 prosent at de var usikre på om de ønsket å delta. Resultatet i den originale artikkelen viser tabeller over resultatene.

Deltakerne ble i de åpne spørsmålene spurt om de kunne konkretisere hvilke typer FoU-arbeid de var involvert i. Resultatet viste at de var mest involvert i:

- fagutvikling
- utvikling av tverrfaglige tjenstedesign
- spesifikke tjenstedesign for ergoterapi.

Videre rapporterte noen ergoterapeuter at de var aktive i FoU-arbeid relatert til bruken av velferdsteknologi og tidlig intervensjon, rehabilitering, palliasjon for barn og unge samt helse og velvære til eldre.

I tillegg ble ergoterapeutenes synspunkter på behovet for frem-

tidig forskning utforsket. Ergoterapeutene uttrykte et klart behov for framtidig forskning om:

- tjenesteutvikling
- rehabilitering
- teknologi, spesielt knyttet til velferdsteknologi og hjelpemidler
- arbeid med eldre

DISKUSJON

Målet med studien var å utforske kommuneergoterapeuters involvering i FoU-arbeid. Ett av hovedfunnene var at 19 prosent var involvert i slikt arbeid. Dette er en klar nedgang fra studien i 2017, der cirka halvparten av deltagerne deltok i FoU-arbeid. (Bonsaksen et al., 2019).

Det er ikke noe i datamaterialet som forklarer denne nedgangen, men betingelser i selve tjenestene, for eksempel covid-pandemien, kan ha lagt begrensinger på ergoterapeuters deltagelse i FoU-arbeid gjennom at det ble mer trykk på tjenestene (Schou-Bredal et al., 2022). Dette kan indikere at ergoterapeuter kan ha hatt en interesse for deltagelse i FoU-arbeid, men at hindringer som økte oppgaver og mangel på tid og ressurser, kan ha hatt en negativ påvirkning på deltagelse i slikt arbeid.

Relatert til resultatene i artikkelen diskuteres det videre om endringer i helsepolitikken med økte krav til effektivitet kan skape spenninger mellom forventningene til ergoterapeuter og de ressursene som er tilgjengelige (Helse og omsorgsdepartementet, 2023).

Man kan også reflektere over om ergoterapi som en lovpålagt tjeneste har ført til økt arbeidspress for ergoterapeuter i særlig de små kommunene. Helsearbeidere generelt skal arbeide raskere

og mer effektivt blant annet med rehabilitering etter utskrivelse fra sykehus (Lillefjell et al., 2023).

Dette kan forklare hvorfor kun 27 prosent av de 500 deltagerne som ikke var involvert i FoU-arbeid, ønsket å bli det, og der 40,4 prosent var usikre.

Samtidig viser resultatene at det er en sammenheng mellom det å ha videreutdanning og involvering i FoU-arbeid samt ønsket om å delta.

Svarene på de åpne spørsmålene viser at de som er involvert i FoU-arbeid er opptatt av å forbedre tjenestene og utvikle faget i forhold til morgendagens utfordringer. Dette er hovedsakelig begrunnet i at ergoterapeuter må arbeide for at mennesker skal mestre aktiviteter i dagliglivet samt det å kunne delta i meningsfulle aktiviteter. Derfor trenger ergoterapeuter mer FoU-arbeid om tjenesteutvikling, rehabilitering, teknologi og kompetanser for å arbeide med eldre mennesker.

KONKLUSJON OG IMPLIKASJONER

I studiens konklusjon fremheves det at det er nødvendig med flere tiltak for å fremme engasjement i FoU-arbeid blant ergoterapeuter i kommunene. Det er et tydelig behov for FoU-arbeid som kan belyse hvordan ergoterapeuter kan samarbeide bedre med andre profesjoner, og hvordan de kan bidra til mer helhetlige og koordinerte tjenester. For å sikre kvaliteten på ergoterapitjenester bør ergoterapeuter i kommunene få mulighet til å delta i relevant FoU-arbeid.

FINANSIERING

Prosjektet er økonomisk støttet av Ergoterapeutenes FOU-midler.

Referanser

- Arntzen, C., Sveen, U., Hagby, C., Bonsaksen, T., Dolva, A. & Horghagen, S. (2019). Community-based occupational therapy in Norway: Content, dilemmas and priorities. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 26(5), 371-381. <https://doi.org/10.1080/11038128.2018.1548647>
- Bolt, M., Ikking, T., Baaijen, R., & Saenger, S. (2019). Occupational therapy and primary care. *Primary Health Care Research & Development*, 20, e27. <https://doi.org/10.1017/S1463423618000452>
- Bonsaksen, T., Dolva, A. S., Hagby, C., Sveen, U., Horghagen, S., Thyness, E. M., & Arntzen, C. (2019). Involvement in research and development projects among community-working occupational therapists in Norway. *Occupational Therapy in Health Care*, 33(1), 22-36. <https://doi.org/10.1080/07380577.2018.1526434>
- Bonsaksen, T., Dolva, A. S., Horghagen, S., Sveen, U., Hagby, C., & Arntzen, C. (2020). Characteristics of community-based occupational therapy: Results of a Norwegian survey. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 27(1), 39-46. <https://doi.org/10.1080/11038128.2019.1609085>
- Crooke, P. J., & Olswang, L. B. (2015). Practice-based research: Another pathway for closing the research-practice gap. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 58(6), 1871-1882. https://doi.org/10.1044/2015_JSLHR-L15-024
- Helse og omsorgsdepartementet (2023). NOU 2023:4 *Tid for handling-Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste*.
- Halle, A. D., Mroz, T. M., Fogelberg, D. J., & Leland, N. E. (2018). Occupational therapy and primary care: Updates and trends. *The American Journal of Occupational Therapy*, 72(3), 7203090010p1-7203090010p6. <https://doi.org/10.5014/ajot.2018.723001>
- Lillefjell, M., Hope, S., Anthun, K. S., Hermansen, E., Vik, J. T., Sund, E. R., ... & Maass, R. (2023). Planning for health equity: How municipal strategic

- documents and project plans reflect intentions instructed by the Norwegian Public Health Act. *Societies*, 13(3), 74. <https://doi.org/10.3390/soc13030074>
- O'Cathain, A., & Thomas, K. J. (2004). "Any other comments?" Open questions on questionnaires – A bane or a bonus to research? *BMC Medical Research Methodology*, 4(25) 1-7. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-4-25>
- Schou-Bredal, I., Bonsaksen, T., Ekeberg, Ø., Skogstad, L., Grimholt, T. K., & Heir, T. (2022). A comparison between healthcare workers and non-healthcare workers' anxiety, depression and PTSD during the initial COVID-19 lockdown. *Public Health in Practice*, 3, 100267. <https://doi.org/10.1016/j.puhip.2022.100267>
- Statistisk sentralbyrå (2022). Ergoterapi i norske kommuner 4. kvartal 2022. www.ssb.no
- Helse- og omsorgsdepartementet (2015–2016). Innstilling 40S til Stortinget fra helse og omsorgskomiteen om fremtidens primærhelsetjeneste - nærhet og helhet. <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2015-2016/inns-201516-040.pdf>

Svarene på de åpne spørsmålene viser at de som er involvert i FoU-arbeid er opptatt av å forbedre tjenestene og utvikle faget i forhold til morgendagens utfordringer.

NAVN:
Even Elias Edvardsen

STILLING:
Seniorrådgiver i Direktoratet for
høyere utdanning og kompetanse
(HK-dir)

Forsker på praksisveilednerutdanning

Av Sissel Horghagen

– Hvem er Even Elias Edvardsen?

– Det er jo et spørsmål med mange svar, men i denne sammenhengen er jeg en nordnorsk ergoterapeut som gradvis har blitt mer interessert i forskning. Jeg fullførte bachelorgraden i ergoterapi ved UiT Norges arktiske universitet i 2015 og har siden den gang hatt variert arbeidserfaring. Jeg har blant annet jobbet med ergoterapi for flyktninger i kommune, med nevrorehabilitering på sykehus og med arbeidsinkludering i NAV-systemet. Jeg har også vært universitetslektor ved ergoterapiutdanningen i Tromsø, før jeg gikk over til min nåværende jobb som seniorrådgiver i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Over tid har jeg blitt stadig mer interessert i forskning og praksisveiledning som læringsaktivitet. Jeg lærte mye om veiledning gjennom min

mastergrad i rådgivningsvitenskap (NTNU). I jobben som universitetslektor fikk jeg privilegiet av å forske sammen med andre dyktige ergoterapeuter, blant annet om læringsmiljø i utdanningene og veiledning blant kommuneergoterapeuter. Interessen bunner også i at jeg har en kombistilling knyttet til videreutdanningen i veiledningskompetanse ved UiT. I 2022 sa jeg at dersom det dukket opp en stipendiatstilling innen praksisveiledning i Tromsø, ville jeg være forpliktet til å søke. Og plutselig dukket muligheten opp! Konsekvensen ble at jeg søkte og fikk stillingen, som jeg formelt starter i begynnelsen av 2025.

– Hva forsker du på?

– Jeg skal forske på studiepoenggivende praksisveilednerutdanning for helseprofesjonene i Norge. Overordnet er målet å se helhetlig på sammenhengen

mellom emneplaner, studentenes læring og hvordan utdanningen påvirker veiledningspraksis. Mer konkret skal jeg gjennom tre delstudier se på hvordan disse utdanningene er designet, hvordan de erfares av studentene som gjennomfører dem, og jeg skal utforske hvordan veiledningspraksis påvirkes av veilednerutdanning i etterkant av utdanningen. Prosjektet bygger på kvalitativ metode og legger opp til en kombinasjon av dokumentanalyse, intervju og observasjon. Prosjektet er fortsatt under utvikling, og jeg gleder meg veldig til å komme skikkelig i gang.

– Hvilken forskningsartikkel er den beste du har lest og hvorfor?

– Jeg har gjennom mitt mastergradsarbeid blitt eksponert for forskningen til den svenske organisasjonsforskeren Mats Alvesson, som også har skrevet en

del om kvalitativ forskningsmetode. Mange av hans artikler og bøker har fundamentalt utfordret min tenkning og synliggjort betydningen av kritisk tenkning i det 21. århundres arbeidsliv og forskningsvirksomhet.

Artikkelen som nok har gjort mest inntrykk er publisert i tidskriftet Leadership i 2019 med tittelen «Waiting for Godot: Eight major problems in the odd field of leadership studies». Artikkelen peker på fundamentale svakheter ved mye etablert lederskapsteori og stiller flere grunnleggende spørsmål, som gir grunnlag for en mer nyansert forståelse. Det som jeg synes Alvesson er eksepsjonelt god på, er å skrive engasjerende og tankevekkende

artikler (og bøker) basert på sin forskning.

– Hva mener du vi har behov for mer forskning om i ergoterapi?

– Godt spørsmål. Jeg er glad for at man har klart å mobilisere så godt oppunder forskning rettet mot kommunehelsetjenesten, som jeg tror blir mer og mer viktig i årene fremover. Det er bare å ta en titt i Perspektivmeldingen 2024, så skjønner man raskt hvorfor tjenesteforskningen har en nøkkelrolle. Jeg tenker også at forskning relatert til ergoterapi for sårbare unge og unge voksne som risikerer å falle fra arbeid og utdanning, er viktig å prioritere. Dette er store samfunnsutfor-

dringer vi kan påvirke gjennom ergoterapeutiske intervensjoner og tankesett.

Referanser

- Alvesson, M. (2019). Waiting for Godot: Eight major problems in the odd field of leadership studies. Leadership, 15(1), 27-43. doi: <https://doi.org/10.1177/1742715017736707>
- Edvardsen, E. E., Dalseth, E. F., Johnson, S. G., Stigen, L., Mørk, G., Magne, T. A., ... & Bonsaksen, T. (2022). Occupational therapy students' preferences for teaching and course design across a three-year undergraduate education program. Irish Journal of Occupational Therapy, 50(1), 51-57. <http://dx.doi.org/10.1108/IJOT-03-2022-0012>

**FYSIKALSKE HJELPEMIDLER
FOR
BARN, UNGDOM OG VOKSNE**

Vi leverer til fysioterapeuter,
klinikker, institusjoner og
privatpersoner
i hele landet!

Nå med
instruksjonsvideoer
på helt ny nettside!

www.bamseprodukter.no

minitech
VARMEHJELPEMIDLER

Birgit Skarstein bruker varmemhjelpemidler fra Minitech AS.

- » Produsert i henhold til **direktivet for medisinsk utstyr**.
- » Kan **tilpasses** etter brukerens behov.
- » Har innsydd varmetråd som gir **jevn varmfordeling**.

www.minitech.no | +47 625 77 800 | mail@minitech.no

Frivillig arbeid – hvorfor starte og hvorfor fortsette?

Et stort antall av seniorene i Ergoterapeutenes seniorforum er engasjert i frivillig arbeid. Hvorfor har vi begynt med dette, og hvorfor har vi fortsatt?

Av Liv Hopen

Liv Hopen er leder av Ergoterapeutenes seniorforum.

ET HAV AV MULIGHETER

Det snakkes om eldrebølgen som kommer til å velte over samfunnet som en tsunami. La oss heller se på det som et hav av muligheter! Tenk for en rikdom med mange ledige hender som kan hjelpe til med noe nyttig i samfunnet og samtidig ha glede og nytte av dette selv!

SENIORFORUM HAR SJEKKET

Disse spørsmålene har Ergoterapeutenes Seniorforum stilt seniorene:

1. Hva fikk deg til å begynne med å jobbe frivillig?
2. Hva fikk deg til å fortsette?

I korthet fikk vi disse svarene:

HVA FIKK DEG TIL Å BEGYNNE?

Det var viktig at jeg ble spurt.
Jeg hadde ikke frimodighet til å melde meg selv, men jeg lovet å prøve når noen så gjerne ønsket meg.

Jeg måtte etablere nytt nettverk.
Jeg flyttet til et nytt sted. Å bli tipset om muligheter til å melde seg som frivillig ved Seniorsenteret var viktig. Å kunne bidra sammen med andre betyr mye for meg, og det ble en fin måte å finne nytt fotfeste på.

Fant noe som passet mine interesser.
Jeg hadde tid til overs og likte å være med å skape gode møteplasser for barn og unge.
Liker å drive med håndarbeid.
Jeg fant mange utfordringer i Husflidsforeningen, som trengte min innsats.

Flere av informantene fortalte at det var viktig å bidra sammen med andre.

Fikk høre om mulighetene. Jeg hørte at Frivilligsentralen trengte hjelp til mange oppgaver og ble nysgjerrig.

HVORFOR JEG FORTSETTER

- Får energi av å være til nytte.
- Godt å tilhøre et sosialt fellesskap.
- Liker å skape noe.
- Givende å bety noe for andre.
- Opplever mye positivt.
- Utvikler meg selv.
- Det er gøy.
- Fint å få til noe sammen med andre.
- Får mange venner.

- Blir bedre kjent med muligheter.
- Rørende å se hvor glade folk blir.
- Godt å ha noe å gå til.
- Bra med litt rutine inn i uken.
- Betyr mye for min trivsel/helse.
- Opplever at jeg har noe å bidra med.
- Positiv bruk av min tid.
- Får utløp for min kreativitet.

NYTTIGE ADRESSER:

www.frivillig.no
www.frivilligsentral.no
www.nyby.no
www.ergoterapeutene.org/seniorforum

ERGOTERAPEUTENES SENIORFORUM

Alle pensjonister i Norsk Ergoterapeutforbund er automatisk medlem av Seniorforum. Her kan du treffe kullkamerater, tidligere kolleger og andre gamle og nye venner.

Du betaler ingen ekstra kontingent utover medlemskontingenten, får halv pris på ergoterapifaglige kurs og gunstige forsikringsordninger. Seniorforums arrangementer og prosjekter blir i stor grad sponset av forbundet.

SENIORFORUMET HAR KOMMET I MÅL MED SITT FEMÅRIGE BOKPROSJEKT

Samspill i endring mellom brukere og helsevesen

Torsdag 10. april 2025 klokken 12.30 til 14.00 lanseres bokprosjektet i Litteraturhuset i Oslo. Medlemsmøtet til Ergoterapeutenes Seniorforum starter klokken 11.00 samme sted.

Av Liv Hopen

Ergoterapeutenes seniorer deler 347 fortellinger fra årene 1950 til 2024. Over 90 ergoterapeutseniorer har bidratt med fortellinger.

Den vil være tilgjengelig på nettsiden til Ergoterapeutenes Seniorforum som PDF.

Disse kommer til lanseringen:

- Leder for Helsehistorisk Forum Erlend Hem.
- Forbundsleder Tove Holst Skyer.
- Kommer du?

Mer informasjon kommer på ergoterapeutene.org/seniorforum

Velkommen!

Samspill i endring mellom brukere og helsevesen

Ergoterapeutenes seniorer deler

347 fortellinger

fra årene 1950-2024

Seniorforum er ferdige med sitt mangeårige prosjekt: Samspill i endring mellom brukere og helsevesen.

Slik kan du bidra til bedre pasientsikkerhet

Visste du at helsetjenesten har plikt til å melde fra om alvorlige hendelser med medisinsk utstyr? I hjemmet til en bruker som mottar hjelpemidler, vil både elektrisk rullestol, manuell rullestol og gåstol være et medisinsk utstyr. Når det oppstår alvorlige hendelser ved bruk av medisinsk utstyr, har helsetjenesten en lovpålagt meldeplikt til Direktoratet for medisinske produkter.

Direktoratet for medisinske produkter (DMP) mottar i dag få meldinger fra ergoterapeuter. Vi oppfordrer derfor alle helsepersonell til å melde og bidra til at det utvikles en god meldekultur på arbeidsplassen.

TRYGT MEDISINSK UTSTYR - HVORFOR SKAL DU MELDE?

Medisinsk utstyr skal være trygt og sikkert i bruk. Din melding kan bidra til at feil og mangler rettes og at nye lignende alvorlige hendelser kan unngås. Et medisinsk utstyr skal ha CE-merking for å kunne bli satt på markedet i Europa. CE-merkingen er et trygghetsstempel som bekrefter at utstyr er produsert i tråd med krav til sikkerhet og ytelse.

Som mye annet kan medisinsk utstyr feile og ha mangler som kan føre til økt risiko for pasient

eller bruker. Eksempler på dette er funksjonsfeil, brudd på sterilitet og mangler i merking og bruksanvisninger. Meldinger fra dere som bruker utstyret, kan føre til at avvik avdekkes og tiltak kan settes inn. Uten meldinger får hverken produsent eller vi som myndighet kjennskap til alvorlige hendelser. Din melding kan gjøre at flere pasienter unngår skade. Ved å melde bidrar du til økt pasientsikkerhet.

HVA SKAL DU MELDE:

Det er to viktige kriterier for hva som skal meldes til oss i DMP. Meld hendelser;

- som har ført til eller kunne ha ført til død, eller alvorlig forverring av en pasients, brukers eller annen persons helsetilstand
- som har eller kan ha sammenheng med bruk av medisinsk utstyr

Vi er altså ute etter de hendelsene som fikk, eller kunne fått, en alvorlig helsekonsekvens og der man tror eller vet at et medisinsk utstyr er involvert. Er du usikker eller har mistanke, så meld til oss.

DMPS ROLLE

DMP har ansvar for tilsyn med medisinsk utstyr i Norge og jobber sammen med produsent for at medisinsk utstyr skal være trygt å bruke. Når vi mottar din melding, vurderer vi den og videresender den til produsent. Produsent har også plikt til å rapportere alvorlige hendelser til DMP. Når de har gjort undersøkelser sendes dette i en rapport til oss. Slik kan vi stille spørsmål ved eller kreve mer av deres utredning. Meldinger fra de som bruker utstyret, gir oss et mer korrekt og fullstendig bilde av en hendelse. Dette gjør at vi kan stille bedre krav til produsenten når det

trengs. Vi vurderer alle meldinger vi får og samarbeider også i EU om sikkerhetsovervåking.

HVORDAN SKAL DU MELDE?

DMP har sammen med flere statlige tilsynsetater nettsiden Melde.no, hvor alle som er ansatt i helse- og omsorgstjenesten, kan melde om ulike typer uønskede hendelser. Her kan du velge å melde om alvorlige hendelser med medisinsk utstyr. Du kan krysse av for flere meldeordninger om det er ønskelig, for eksempel til Statens helsetilsyn hvis det gjelder død og alvorlig skade på pasient og til DMP om også et medisinsk utstyr er involvert. Følgende informasjon er viktig å ha med når du melder:

- HUSK: Ta vare på utstyr og emballasje
- Logg inn på Melde.no
- Identifiser produsent/distributør og utstyret (lotnummer og/eller katalognummer)
- Beskriv utstyrets medvirkning
- Hvilken konsekvens oppsto?
- Beskriv (potensiell) skade

Utstyr og emballasje er sentrale og nyttige elementer i en utredning. Produsent kan ta kontakt direkte med den som har meldt for å avtale retur av utstyr der det er mulig. Med presise beskrivelser av hendelsesforløp, konsekvens og utstyrets rolle er det lettere å gjøre en risikovurdering av hendelsen og eventuelle tiltak som

bør settes inn. Meld alltid og bidra til at medisinsk utstyr er trygt og sikkert å bruke

HENVISNINGER

Les mer om meldeplikten: <https://www.dmp.no/medisinsk-utstyr/for-helsetjenesten/alvorlige-hendelser-for-helsetjenesten>

Lenke til webinar om mel-

deplikten: <https://www.dmp.no/medisinsk-utstyr/veiledning-og-regelverk/webinarer-om-medisinsk-utstyr#Meldeplikt-for-helsetjenesten-182144~:text=Meldeplikt%20for%20helsetjenesten>

Lenke til håndteringsforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-11-29-1373>

I hjemmet til en bruker som mottar hjelpemidler, vil både elektrisk rullestol, manuell rullestol og gåstol være medisinsk utstyr.

Presseklipp

Ergoterapeuter er stadig å se i media. Her er et lite utvalg fra de siste månedene.

Av Else Merete Thyness

KRAGERØ BLAD VESTMAR 28.01.2025

Hverdagsrehabiliteringsteam

Hverdagsrehabilitering gir stort utbytte for brukere Rolf Palmstrøm og Steinar Brubakken.

Hverdagsrehabilitering i Kragerø kommune fokuserer på opptrening og rehabilitering hjemme hos brukerne, med deres egne mål i sentrum. Teamet består av sykepleier Kari Valle, helsefagarbeider Marie Myrstrand Øygaarden, fysioterapeut Håvard Andersen og ergoterapeut Karen Martine Weisser.

For Steinar Brubakken og Rolf Palmstrøm har dette tilbudet vært helt avgjørende for deres hverdag.

– Målet mitt var å kunne gå litt

mer, forteller Steinar Brubakken. Han sliter med kols og med det også dårlig pust. Nå kan han gå seks runder rundt huset takket være veiledning og tilpasninger fra teamet.

Palmstrøm fikk hjelp etter et hjerneslag og opplevde at teamet ga trygghet og støtte i rehabiliteringen. Begge understreker at målrettet trening og egeninnsats, i tillegg til teamets innsats, har vært avgjørende for deres fremgang.

Hverdagsrehabiliteringsteamet er i utgangspunktet inne hos

Denne gjengen gjør hverdagen bedre for mange – slik har de hjulpet Steinar og Rolf

Hverdagsrehabiliteringsteamet består av Kari Valle, Marie Myrstrand Øygaarden, Håvard Andersen og Karen Martine Weisser. Foto: Ola Fosso Jørgensen.

pasienter i korte perioder.

– Tilbudet er målbasert, og ofte er det enkle grep som kan gjøre at mange får en lettere og bedre hverdag, sier Karen Martine Weisser.

STRANDBUEN 25.01.2025

Får kritikk for «uforsvarlig lang» ventetid

Statusen for ventelister i Strand kommunes ergoterapi- og fysioterapitjeneste bekymrer helsesjef i Strand, Marthe Sirnes.

Høsten 2024 opprettet Statsforvalteren tilsynsak. En pasient som hadde krav på time etter fire uker, fikk beskjed om ventetid på ni måneder.

I et nytt brev, som ble sendt til

kommunen 8. januar, er Statsforvalteren fortsatt ikke fornøyd. Ventetiden for fysio- og ergoterapi blir beskrevet om «uforsvarlig lang».

Kommunen jobber med tiltak for å redusere ventetid. Allerede

Strand rådhus. Foto: Rasmus Gramstad.

før tilsynsbegjæringen ble en administrativ stilling i fysio- og ergoterapiavdelingen omgjort til en ergoterapeutstilling med formål om å redusere ventetid. Første januar ble det ansatt en ergoterapeut.

TIDENS KRAV 24.01.2025

Fant drømmejobben i Kristiansund

Ergoterapeut Pia Benedicte Smeby Rønninghaug samarbeider med frivillige om å skape meningsfulle aktiviteter for eldre i Kristiansund.

Arbeidet handler om å skape meningsfulle aktiviteter og sosialt samvær for hjemmeboende eldre over 65 år. Gjennom sitt engasjement, sin bakgrunn som ergoterapeut og samarbeid med frivillige, organisasjoner og skoler, tilrettelegger Pia for en bedre hverdag for mange av kommunens innbyggere.

– Nøkkelen for å lykkes med økende deltakelse i et voksende aktivitetstilbud handler om å gjøre ting systematisk og skikkelig med kvalitet. Det handler også om å utvikle tilbud som kombinerer fysisk aktivitet med sosiale opplevelser, sier hun.

I forbindelse med at 2025 er Friluftslivets år, trekker hun blant annet fram samarbeidet mellom Friskliv og Mestring og Friluftsrådet om å gjøre mer sosiale aktiviteter knyttet til friluftsliv.

Pia Benedicte Smeby Rønninghaug er glad for responsen fra frivillige aktører og deltakere. Foto: Trond Hasselø.

SENJA KOMMUNE 10.01.2025

Pasienten i fokus gjennom tverrfaglig samhandling

Pasientsentrert helsetjenesteteam på Distriktsmedisinsk senter Midt-Troms på Finnsnes er en ambulerende tjeneste som oppsøker pasienter fra de er innlagt og i hjemmet. De jobber helhetlig, proaktivt og pasientsentrert.

Teamet er tverrfaglig og består av lege, sykepleier, fysioterapeut og ergoterapeut. – Målet er å styrke helsetjenesten til pasienter med sammensatte og kroniske sykdommer, forteller leder Camilla Nordahl Hagensen.

Pasientsentrert helsetjenesteteam startet som et prosjekt i 2018, mellom Lenvik kommune og Universitetssykehuset Norge-Norge. I 2022 ble tjenesten et tilbud for hele Midt Troms. Henvisingene kommer hovedsakelig fra kommunale avdelinger, UNN, fastlegene og Tildelingsenheten i Senja kommune.

– Det at pasientene og utfordringene er så forskjellige, gjør jobben spennende og lærerik, sier ergoterapeut Line Tønnessen.

Fra høyre, leder Camilla Nordahl Hagensen og ergoterapeut Line Tønnessen i Pasientsentrert helsetjenesteteam.

Cecilie Woll Johansen og Steffen Handal er valgt til nestleder og leder av Unio.

Ny ledelse i Unio

På Uniokongressen i desember 2024 ble det valgt ny ledelse. Steffen Handal er nå Unio-leder, mens nestlederen heter Cecilie Woll Johansen. Det ble også vedtatt en ny politisk plattform.

Av Else Merete Thyness

Ny Unio-leder, Steffen Handal, mener samarbeid og en samlet fagbevegelse er viktigere enn noensinne.

Unio-kongressen er hovedorganisasjonen Unio sitt øvste organ og møtes hvert tredje år. Som vanlig fant den sted på Sundvolden hotell. Formålet med kongressen er å diskutere og vedta Unios overordnede politiske prioriteringer og å foreta valg. Både Steffen Handal og Cecilie Woll Johansen var på forhånd innstilt av valgkomiteen og ble valgt ved akklamasjon.

Steffen Handal er utdannet adjunkt med tilleggstudanning i statsvitenskap. Han har lang fartstid som tillitsvalgt og var leder av Utdanningsforbundet i perioden 2016–2024. Videre var

han forhandlingsleder for Unio kommune i samme periode.

– Norge står overfor store utfordringer. Dersom vi skal løse mangelen på arbeidskraft, møte behovet for omstilling og videreutvikle et samfunn med høy tillit og lav ulikhet, er behovet for samarbeid og en samlet fagbevegelse viktigere enn noensinne, sa den nye Unio-lederen etter valget.

Cecilie Woll Johansen er utdannet sykepleier og har vært enhetsleder i Narvik kommune siden 2018. Hun var hovedtillitsvalgt i Narvik kommune i flere år og har sittet i forbundsstyret

i Norsk Sykepleierforbund siden 2019.

– Jeg ser frem til å jobbe for gjennomslag for Norges største hovedorganisasjon for ansatte med høyere utdanning og for Unio som en sentral samfunnsaktør og viktig del av treparts-samarbeidet, sa den nyvalgte nestlederen.

RAGNHILD LIED BLE TAKKET AV

Ragnhild Lied ble valgt som leder av Unio i 2015 og gikk av ved årsskiftet. I løpet av hennes tid som leder har Unio vokst fra 330.000 til 400.000 medlemmer og hovedorganisasjonen har opparbeidet seg økt troverdighet og makt. I sin velkomsttale på Unio-konferansen (som etterfulgte kongressen) sa hun blant annet:

– Kampen for demokrati, internasjonal solidaritet, klima og miljø, likestilling og et organisert og anstendig arbeidsliv er viktige enn noen gang.

Hun adresserte også utviklingen i offentlig sektor:

– Vi har vært gjennom en høst med innstramminger og nedbemanning. Mange av medlemmene våre må strekke seg, med fare for helsen. Det mangler penger og kompetente kolleger. De fleste partier lover en satsing på offentlige tjenester, men systemet halter. Vi kan ikke godta at det er en forverring av arbeidsvilkårene som skal bringe budsjettene i balanse, heller ikke at kvaliteten blir svekket. Unio skal gå i brodden i kampen for høy kvalitet på offentlige tjenester, og da må vi kort og godt ha nok kompetente folk på jobb.

NY POLITISK PLATTFORM

Unio har vedtatt en ny politisk plattform for perioden 2024 – 2027. Ved å samle og forsterke

medlemsorganisasjonene skal Unio utgjøre en tydelig politisk maktfaktor, som skal påvirke samfunnsutviklingen i ønsket retning.

Den nye plattformen uttrykker følgende politiske mål:

- å bedre medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår, sikre faglig autonomi og innflytelse, full sysselsetting, jobbsikkerhet, likelønn og økonomisk og sosial trygghet
- å sikre at utdanning, kunnskap, forskning og kompetanse blir høyere prioritert i arbeidsliv og samfunn
- å sikre og videreutvikle den norske modellen, velferdsstaten og et trygt, demokratisk og bærekraftig samfunn med høy tillit
- å bidra til et demokratisk, mangfoldig og inkluderende samfunn, kjennetegnet av solidaritet, fellesskap og likestilling
- å synliggjøre offentlig sektors bidrag til verdiskapingen i samfunnet
- å styrke fagorganisering og fagbevegelsens innflytelse på nasjonal og internasjonal politikk og samfunnsutvikling.

Unio er Norges største hovedorganisasjon for arbeidstakere med høyere utdanning med omlag 400 medlemmer fordelt på 13 medlemsforbund.

Unio skal være den hovedorganisasjonen som best ivaretar universitets- og høyskoleutdannedes interesser ved å arbeide for høyere verdsetting av kunnskap, forskning, kompetanse og ansvar.

Unio skal bidra til å sikre et trygt arbeidsliv og en velfungerende velferdsstat.

Ragnhild Lied gratulerer Steffen Handal med valget. Foto: Helene Moe Slinning/Unio

Unio vedtok ny politisk plattform. Foto: Helene Moe Slinning/Unio

Kontakt: Erik Sigurdssøn
ADDmedia AS
Sentralbord +47 40 10 05 01
Mobil: 90 03 09 43
Faks: 22 17 25 08
E-post: erik@addmedia.no

OSLOMET

Master eller ikke master?

Disse er spesielt relevante for ergoterapeuter:

Assisterende teknologi i helse

Ergoterapi

Ernæringskompetanse for helsepersonell

Rehabilitering og habilitering

Søknadsfrist 15. april

Foto: Benjamin A. Ward / OsloMet

ME/CFS and Long Covid - Digging Deeper

7. mai 2025

Norges største konferanse
om ME/CFS og Long Covid.

11 forelesere fra Norge,
USA, Tyskland, Nederland,
Storbritannia og Irland.

Heldagskonferanse

TEMA

Sentral ny
forskning.
Strategier
for klinisk
praksis.

UTDANNING

Ergoterapeut:
Kan brukes
i spesialist-
søknad og
ved fornyelse.

Stavanger

For helsepersonell og
beslutningstagere.

mekonferanse.no

Norges ME-forening - Rogaland fylkeslag

Ergoterapeutens produktregister – nå kun på nett

Produktoversikten for hjelpemidler og aktivitetshjelpemidler er nå mer oversiktlig. I oversikten under finner du de ulike hjelpemiddelgruppene. Se: www.ergoterapeuten.no/produktregister.

[Aktivitetshjelpemidler](#) [Datahjelpemidler](#) [Forflytningshjelpemidler](#) [Vinterhjelpemidler](#)
[Kommunikasjonshjelpemidler](#) [Hørselshjelpemidler](#) [Ortopediske hjelpemidler](#) [Spisehjelpemidler](#)

Under finner du en totaloversikt over hvilke grupper den enkelte bedrift kan legge seg inn under, også med link til sin hjemmeside. Prisen er 1410 kroner per år for første oppføring, og deretter koster det 925 kroner per oppføring. Ved flere enn tre oppføringer avtales rabatter. Beløpet faktureres med 50 prosent to ganger i året.

Ring eventuelt Erik Sigurdsson tlf. 900 30 943 eller send en mail til erik@addmedia.no.

Behandling/trening

- 0330 - Hjelpemidler for varme eller kuldebehandling
- 0333 - Antitrykksårhjelpemidler/trykkforebyggende hjelpemidler
- 0348 - Bevegelse-, styrke- og balansetreningsutstyr
- 0608 - Ortoser
- 0630 - Protoser

Personlig stell og klær

- 0903 - Klær og sko
- 0909 - Hjelpemidler for av- og påkledning
- 0912 - Hjelpemidler ved toalettbesøk
- 0912B - Hjelpemidler for barn ved toalettbesøk
- 0933 - Hjelpemidler ved vasking, bading og dusjing
- 0933B - Hjelpemidler for barn ved vasking, bading
- Y1 - Yrkesklær/sko

Forflytning

- 1203 - Ganghjelpemidler
- 1212 - Biltilpasninger
- 1218 - Sykler
- 1221 - Rullestoler – manuelle og elektriske
- 1221B - Rullestoler for barn
- 1224 - Tilleggsutstyr for rullestoler
- 1227 - Øvrige kjøretøyer
- 1227A - Øvrige kjøretøyer. skilator/rullator m/ski
- 1230 - Overflyttingshjelpemidler
- 1233 - Vende- og løftehjelpemidler
- 1236 - Løftehjelpemidler
- 1503 - Hjelpemidler til matlagingen
- 1509 - Spise- og drikkehjelpemidler
- 1512 - Rengjøringshjelpemidler
- 1803 - Bord
- 1809 - Sittemøbler
- 1812 - Senger
- 1815 - Høydeinnstillbare/regulerbare tilsatser til møbler
- 1818 - Støtteanordninger
- 1821 - Dør-, vindus- og gardinåpnere/-stengere
- 1830 - Heiser, løfteplattformer, trappeheiser og ramper
- S 1 - Utvikling og spesialtilpasning av tekn. hj.midler
- 1833 - Sikkerhetsutstyr til boliger og andre lokaler

- 1836 - Oppbevaringsmøbler

- K 1 - Kontor-/institusjonsmøbler

Kommunikasjon/informasjon/varsling

- 2103 - Optiske hjelpemidler
- 2109 - Tilbehør til datamaskiner, skrivemaskiner og kalkulatorer
- 2110 - Kognitive hjelpemidler
- 2127 - Ikke-optiske lesehjelpemidler
- 2136 - Telefoner og telefoneringshjelpemidler
- 2139 - Lydoverføringssystemer
- 2142 - Samtalehjelpemidler ved nærkommunikasjon
- 2144 - Gyngeterapi
- 2145 - Høreapparater
- 2146 - Hørseltekniske hjelpemidler
- 2147 - Sovehjelpemidler
- 2148 - Varslingshjelpemidler
- 2149 - Posisjoneringsputer
- 2151 - Alarmsystemer
- 2221 - Betjeningshjelpemidler IKT

Transportering (flytting, løfting)

- 2412 - Hjelpemidler for omgivelseskontroll
- 2418 - Greptilpasninger og hjelpemidler som støtter og/eller erstatter hånd- og/eller fingergrep
- 2436 - Transporthjelpemidler
- 3003 - Leker
- 3006 - Spill
- 3009 - Mosjons- og idrettsutstyr

Hjelpemidler for barn

- B.ADL - Adl- hjelpemidler
- B.ERG - Ergonomi for barnehageansatte
- B-LØF - Løftehjelpemidler for barn
- B-KOM - Kommunikasjons-hjelpemidler for barn
- B.MOS - Mosjons- og idrettsutstyr
- B.ROL - Rullatorer
- B.SEN - Senger for barn
- B.SPO - Sport- og fritidsprodukter
- B.STI/SAN - Stimulering/ sansemotorikk
- B.SYK - Sykler
- SYNSTEKNISKE HJELPEMIDLER

JOSI WISMI/PRO E-DRIVE

En elektrisk vogn til både barn og ungdom!

Josi Pro E-drive og Josi Wismi E-drive setter en ny standard for elektriske vogner designet for barn og ungdom. Disse vognene kombinerer utmerket posisjonering med imponerende funksjonalitet, og er tilgjengelige på rammeavtale hos NAV.

- LANG REKKEVIDDE
- GOD FREMKOMMELIGHET
- SAMMENLEGGBAR
- STILLEGÅENDE MOTOR
- GOD SITTE- OG LIGGESTILLING

INTERESSERT?

Scann QR-koden og
les mer her